

—
1956
—

SLOVENSKI
ČEBELAR

—
7-8
—

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV
ZA SLOVENIJO

ST. 7-8 — LJUBLJANA, 1. AVGUSTA 1956 — LETNIK LVIII

VSEBINA

Avgust Bukovec: Krmljenje čebel	145
Fr. Robida: Zdrav in bolan med	152
Leopold Stanek: Oznanilo (Pesem)	155
M. B. Nickelson: Kako kuham vosek	156
Josip Wester: Hacquetov zapisek o kranjskem čebelarstvu	158
Franjo Vrčko: Preprosta vzreja matice	160
Dr. Leon Kocjan: Zatiranje čebeljih bolezní v letu 1955 in v prvem četrtletju 1956	162
F. R.: Zgodnjejesenska čebelarska opravila	165
Rožnodolski: Roj v kopalnici (Konec)	168

OPAZOVALNICE

Janez Škrk: Letno poročilo opazovalnih postaj za čebelarsko leto 1954-55	172
Poročilo za maj in junij	178

OSMRTNICE

Alojz Podlogar, Franc Roškar, Matija Ašnberger	181
--	-----

MALI KRUIHEK

Vzgoja čebelarjev v Rusiji. Odmiranje čebel na Norveškem. Folbeks. Čebele v boju proti napadalcem. Razstreljevanje ogroža čebelje družine. Ali izdelovanje satovja zmanjšuje donos? Pregledovalni šotor. Med. Zlata zrna. Ena za kratek čas	182
---	-----

NASA ORGANIZACIJA

Poročilo o V. občnem zboru ZČDS (Nadaljevanje)	185
Dopisi: Ali se tako pospešuje čebelarstvo? Se ena prevozníška zgodba. Tečaj za čebelje bolezni. Občni zbor čebelarskega društva za Maribor in okolico. Čebelarska družina Kozje. Občni zbor šentruperskih čebelarjev. Iz zapisnika občnega zbora čebelarskega društva Nova Gorica	187

List izhaja v začetku vsakega drugega mesca. Izdaja ga »Zveza čebelarskih društev« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska ga Triglavská tiskarna v Ljubljani, ureja pa uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za člane 400 din, za nečlane in inozemstvo 500 din. Posamezna dvojna številka stane 90 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 60-KB-1-Z-1077

KRMLJENJE ČEBEL

AVGUST BUKOVEC

Naše pašne razmere so se z leti toliko poslabšale, da je krmljenje čebel postalo že kar redno čebelarstvo opravilo. V zadnjih desetih letih nismo imeli niti ene zares dobre medene letine. Kdaj je hoja zadnjikrat obilo medila in kdaj smo zadnjikrat vozili z ajdove pašne težke panje, že niti ne vemo.

Krmljenje čebel ni prijetno opravilo. Upravičeno se ga čebelar ustraši. Razen z velikimi stroški za klajo je neogibno združeno še z raznimi težavami, o katerih bom pozneje razpravljaj. Najprej hočem obravnavati razne načine krmljenja, nato krmila, nadalje priprave za krmljenje in slednjič krmljenje samo.

Kdaj krmimo?

1. Kadar nameravamo pospešiti spomladanski razvoj družin,
2. kadar hočemo jeseni s pitanjem doseči, da bi imeli panji dovolj mladih čebel za zimo,
3. preko leta, kadar zaradi deževja ne morejo čebele nabrati hrane niti za sproti,

4. kadar čebele niso nabrale dovolj za zimo,

5. kadar zalotimo kak panj brez hrane in mu bije že zadnja ura.

V vsakem izmed teh primerov postopamo drugače, zato sem jih posebej naštel.

Krmila. Najboljša klaja je vsekakor med. Za spomladansko in poletno pokladanje je dober kakršenkoli, tudi kostanjevec, hojevec ali med jesenskega vresja še v satih, samo da ni pokvarjen. Za zimsko hrano pa naštete vrste medu niso primerne, ker povzročajo grižo in pospešujejo nose mavost. Za spomladansko dražilno pitanje pa ga ni čez ajdovca, posebno ako je star že nad leto dni. Če čebelam pokladamo tak med, jih že zaradi njegovega močnega vonja silno razburimo. Če ga damo n. pr. zvečer prvim dvem, trem panjem v vrsti, bodo čez čas začeli »plesati« tudi panji na nasprotnem koncu vrste, čeprav je dolga petnajst panjev.

Med v satju pokladamo le izjemoma, n. pr. v prav zgodnji pomladi, ko čebele medu iz pitalnika zaradi hlada ne morejo jemati. Takrat nam pridejo prav rezervni medečni sati, ki smo jih jeseni pustili nalašč za take prilike. Poleti lahko pokladamo tudi med jesenskega vresja, ki ga nismo mogli iztočiti.

Če je v satih precej zrnatega (kandiranega) medu, kar se pri ajdovem rado pripeti, ga pokladajmo čebelam šele takrat, ko že pridno prinašajo vodo. Takrat raztope in porabijo celo medena zrnca, ki popadajo na dno panja in ki se jih sicer ne dotaknejo.

Najidealnejša klaja za dražilno pitanje je mešanica medu in obnožine. Kako leto nanosijo panji toliko kostanjeve obnožine, da so je skoraj vsi sati polni in da čebelarji javkajo, ker ne vedo, kam z njo. Kako pripravimo tako klajo? Vse stare sate z obnožino zrežemo na prav tanke lističe, nato jih zalijemo z medom, ki smo mu poprej primešali nekoliko vode, če pa ni medu, zadostuje tudi običajna ne pregosta sladkorna raztopina. Mešanico gnetemo z rokami toliko časa, da se vsa obnožina loči od voščin. Ta močnik stresemo na redko sito, da se z obnožino nasičen med ali sladkor odcedi. Voščine še enkrat »operemo« v redkem medu ali sladkorju in jih damo čebelam v medišče, da jih osuše. Tako privabljen klajo spravimo v čistih posodah kje na suhem.

Kadar ni medu, uporabljamo za klajo sladkor. Če je denaturiran z žaganjem, ga ni treba kuhati. Raztopimo ga in precedimo skozi zelo gosto sito, da nam žaganje pitalnikov ne zamaši.

Včasih ko je bil sladkor denaturiran z ogljem, žaganjem in peskom, ga je bilo treba raztopiti, precediti, nato pa očistiti z beljakom. To smo storili tako, da smo na vsakih 15 kg raztopljenega sladkorja raztepli

v še mrzli raztopini beljak enega jajca. Raztopino smo postavili nato na ogenj, da je zavrela. Na površini se je začel zbirati zakrknjen beljak, ki je potegnil nase vso nesnago. Ta »klobuk« smo posneli s penovko, ostale pene pa odstranjevali toliko časa, da je raztopina postala popolnoma čista.

Kako pokladamo klajo? Tako, kakor zahteva potreba ter letnemu času in prilikam primerno. Med v satju lahko denemo v plodišče namesto kakega praznega krajnega sata. Če je družina že prestavljena, denemo medeno satje lahko v medišče, ali pa odstranimo spodnje okence in postavimo meden sat zadaj, pa bodo čebele znosile med v gnezdo. Če je med še pokrit, je dobro, da pokrovce poprej z vilicami razpraskamo.

Klajo lahko nalijemo kar naravnost v prazno satje, toda največkrat krmimo s pitalniki. O teh pa se moramo nekoliko več pomeniti.

Pitalniki Dosedanji pločevinasti pitalniki s tulcem, v katerega postavimo steklenico s klajo, bi bili prav dobri, če bi brezhibno delovali. Imamo jih nič koliko, a je redek, ki bi bil za rabo. Nekateri klaje sploh ne požirajo, drugim moraš podložiti pod tulec vžigalico, če hočeš, da bo klaja pritekla iz steklenice. Nekaterim moraš steklenice nagniti, so pa tudi taki, ki še prenažno požirajo. Še preden kaj sumljivega opaziš, že steče skoraj vsa klaja pri žrelu iz panja.

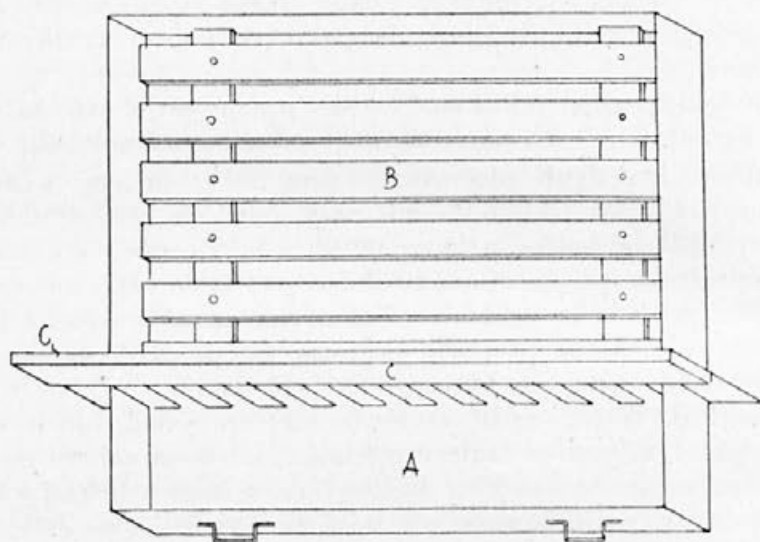
Ti pitalniki se tudi radi zamaše in sam vrag vedi, kje se splazijo čebele v kanal, ki vodi iz štule v pitalnik. Mrtvic se nabere pri brani, ki prestreza smeti, včasih toliko, da tekočina ne more pritekati v koritce.

V prodajo so prišli že razni pitalniki, tudi »izboljšani«, kakor n. pr. tiste lesene škatle, ki jih je treba pritrditi v okence plodišča, a se niso obnesli. Tekočina se je po vseh robih iz njih izcejala, ker so bile škatle zbite z žebli. Najnovejši pitalnik, ki ga bivša Čebelarna sedaj razpečava, spada prav tako v muzej neporabnega čebelarskega pribora. Ima obliko pisemskega nabiralnika in je zbit iz lesonita. Pritrdimo ga v okence kakor prej omenjenega. Zrelo, skozi katero morajo čebele po klajo, ni niti toliko veliko kakor navadno žrelo. Ko je pitalnik »montiran« v okence, prav nič ne vidiš, ali so čebele klajo že porabile. Takih čebel, ki bi čebelarja z »basflegonom« opozorile, da je pitalnik prazen, pa še nimamo.

Kakšen pa mora biti pitalnik, da mu ne bo kaj očitati? Velik naj bo toliko, da drži najmanj 1 liter klaje. Korito mora biti široko, da more do klaje čim več čebel. Čebelar naj ugotovi kar na pogled, ali so čebele hrano že porabile. Narejen mora biti nadalje tako, da seza daleč pod gnezdo družine in da se ne zamaši. Zelo važno je tudi, da omo-

gočuje ponovno nalivanje klaje, ne da bi čebelar pri tem prišel v stik s čebelami, da mu torej ni treba okenca odmikati kakor n. pr. pri pitalnikih v okencih.

Vsem tem pogojem pa ne ustreza niti eden izmed dosedanjih pitalnikov. Pred leti mi je poslal rajniki čebelarski predavatelj Henrik Peternel iz Bukovega žlaka pri Celju model pitalnika, kakršnega vidite na sliki v današnjem SČ. Zdi se mi zelo praktičen v vsakem pogledu in ga vsakomur priporočam. Menda je ponekod na Štajerskem že v rabi, precej podobnega pa imajo tudi nekateri Gorenjci.

Korito drži dober liter. Potisnemo ga pod gnezdo panja, leseno deščico pri okencu pa zamenjamo z žičnato, kakršno kaže slika. Del pitalnika (koritce) ostane zadaj za okencem, da lahko vanj klajo nalijemo. Tam se tudi lahko prepričamo, ali čebele klajo jemljejo in koliko so jo že pobrale. Plavač iz lesenih deščic omogoča čebelam, da pridejo lahko množično do klaje in da ne potonejo. To je posebno važno pri jesenskem krmljenju.

Pa začnimo s krmljenjem. Kako pomagamo čebelam z medom v satju, sem omenil že zgoraj. Pri urejenem čebelarstvu in pri vestnem čebelarjenju v zgodnji pomladi itak ni panjev, ki bi jim primanjkovalo hrane. Jeseni smo jim pustili ali pa spopolnili medene zaloge v toliko, da imajo medu dovolj do maja mesca. Kdaj pa kdaj se pa vendarle pripeti da ga kakemu panju zmanjka že marca mesca. Če smo ga jeseni zadostno preskrbeli, so ga druge čebele izropale, ne da bi bili to opazili

(prihuljeno ropanje). To se posebno rado zgodi pri prašilčkih trisatarjih. Pazimo pri krmljenju z medenim satjem, da se rop ne ponovi!

Dražilno (špekulativno) pitanje ima namen pospešiti razvoj panjev, da so na višku ob določeni spomladanski paši, n. pr. na akaciji ali pravem žajblju. Tako pitanje ima pomen in uspeh le pri panjih, ki imajo v začetku aprila še obilno medeno zalogo. Suhe ali pičlo z medom založene panje priganjati k naglejšemu razvoju (zaleganju) nima smisla in je celo nevarno. Vreme se kaj rado poslabša. Nastopi dolgotrajna deževna doba, v panjih pa je sama zalega. Kaj se zgodi potem, je dobro znano.

Za špekulativno pitanje naj bo klaja bolj redka, pol medu, pol vode ali na 1 kg sladkorja 1 l vode. Klajo pokladamo 14 dni po $\frac{1}{4}$ l dnevno na panj, lahko pa tudi nekoliko več. Klajo nalivamo v pitalnike. Pri dražilnem pitanju se sijajno obnese mešanica medu in obnožine.

Dražilno pitanje naj bo nekak posnetek bere v naravi. Zato moramo klasti s pitalniki. Pri tem morajo čebele iz gnezda, da se napijejo, izletavajo in se vračajo medene v gnezdo, prav kakor delajo čez dan, ko berejo v naravi.

Maja mesca, ko je satje v mediščih že nastavljeno, in kasneje čez leto nastopi kdaj dolgotrajno deževje, panji pa so brez hrane. V tem primeru ne bomo panjem nudili klaje v pitalnikih, marveč jo bomo preprosto nalili v prazne sate iz medišča. Pri majhnem številu panjev in v domačem čebelnjaku lahko uporabljamo tudi pitalnike, pri večjem številu, zlasti ako jih imamo na paši, pa je nalivanje klaje v sate bolj enostavno. V velik prazen kebelj (škaf) denemo sat in nekoliko zviška vlivamo klajo najprej na eno stran, nato še na drugo. Pri tem nam dobro rabi lonec z lijkom, ali pa manjša zajemalka, s katero klajo tako rekoč zabrusimo v celice. Sate otresemo in jih denemo v panj.

Kdor prevaža čebele, naj vselej vzame s seboj primerno količino klaje za primer slabega vremena. Iz lastne izkušnje vem, kako jo čebelarju včasih narava zagode. Neko leto, ko sem imel čebele v hribih nad Črnomljem, sem pokrmil v poldrugem mesecu okoli 600 kg sladkorja. Na pasišču sem imel nad 80 panjev, pa nobene klaje. Ko je prišla brzojavka, da so čebele lačne, sem moral spraviti sladkor šele z avtom na pasišče. Zvečer sem prišel do čebel, topil sladkor in ga nalival v satje vso noč, kajti čebele so bile prav na koncu. Ob takih prilikah ima čebelar čudne občutke do poezije kmetijstva, kakor so idealisti včasih nazivali čebelarstvo.

Tudi pri poletnem krmljenju bomo pokladali bolj redko klajo, saj potrebujejo čebele v tej dobi mnogo vode.

Obravnavati je treba še jesensko krmljenje, ko mora čebelar dopolniti prepričilo zimsko zalogo medu. To se pripeti dostikrat, posebno v zadnjih letih. Še mučnejše pa je, če imajo čebele v plodišču za prezimovanje neprimeren med — gozdnega, mano ali kostanjevega — a moramo pred pitanjem tega iz plodišča odstraniti. Medišče izpraznimo, iz sredine plodišča pa odberemo vse sate, v katerih je kaj več neprimernega medu, in jih nadomestimo z lepimi praznimi iz medišča. Krajna medena sata lahko pustimo, ravno tako sosednja, če ni v njih preveč medu. Nato ometemo čebele z odvzetih satov. Pazimo pri tem na matico!

Sedaj začnemo klasti. Klaja za zimo mora biti bolj gosta. Na 1 kg sladkorja damo 6 del vode. To je najpravilnejše razmerje, ki sem ga preizkusil v dolgih letih čebelarjenja. Če vzamemo manj vode, bo sladkor v satju začel kristalizirati, če pa je vzamemo več, bodo imele čebele z zgoščevanjem klaje preveč dela, kar gre na rovaš sladkorja.

Klasti začnemo zvečer in sicer vsem za to določenim panjem hkrati. Čez dan namestimo pitalnike, nalijemo klajo v steklenice in napišemo s kredo na panj, koliko litrov raztopine mora dobiti posamezna družina. Zpomnimo si, da dobimo od 1 kg sladkorja in 6 del vode 1 l in 2 del raztopine. Če tehtata n. pr. kaka družina s satjem vred 14 kg, ji manjka 4 kg zimske zaloge. To je računano za kraje, kjer ni do maja nikake izdatnejše paše in kjer mora tehtati plodišče s čebelami vred najmanj 18 kg, pri zelo močnih družinah pa še kak kilogram več. Omenjeni družini bomo dodali klaje 4 kg sladkorja, torej 4,8 l raztopine ($4 \times 1,20$ l).

Ko računamo, koliko sladkorja bomo potrebovali za dopolnitev zimske zaloge, računajmo za vsak manjkajoči kilogram hrane 1 kg sladkorja, ne pa 1 l raztopine. Da bo ostalo panju okoli 1 kg hrane, mu moramo dati 1 l 2 del raztopine. Upoštevati moramo, da porabijo čebele za predelavo pesnega sladkorja v med (v invertni sladkor) in za izločitev odvečne vode iz klaje del sladkorja, tako da ostane od vsakega 1 l in 2 del klaje le 1 l zgoščene, kar ustreza približno 1 kg sladkorja.

Ko začnemo pitati, lahko s tem nadaljujemo kar zdržema, ponoči in podnevi, seveda, če ni vreme pretoplo in če ni v bližnji soseščini čebel. Za ta posel je zlasti primerno deževno vreme.

Panje moramo neprestano nadzirati, da se prepričamo, kako čebele jemljejo klajo. Kak panj izprazni litrsko steklenico, kakor bi trenil, nekateri pa se obirajo in obirajo brez konca in kraja. Takim pregledjmo pitalnik, morda je ta vzrok tej počasnosti.

Kaj pa, če klaje nismo pravočasno dobili in je že toliko hladno, da je čebele v pitalniku ne primejo? Takrat jih mora čebelar k temu na kak način prisiliti. Včasih zadostuje, da za nekaj časa zapre žrelo in vlije na satje skozi rešetko kozarček klaje. Čebele se zaradi tega vznemirijo in v panju postane tako toplo, da žival začne jemati klajo.

Čez nekaj časa, ko slišimo, da je v panju precej šumenja, odpremo žrelo toliko, da more skozi samo posamezna čebela.

Lahko si pomagamo tudi drugače. V krajne, malo zasedene ali prazne sate nalijemo klajo in denemo enega izmed nalitih satov tik ob čebeljo gručo. Žrelo zapremo. Čez pol ure bo v panju velik direndaj, takrat pa žrelo nekoliko odpremo.

Nikoli ne bom pozabil, ko sem med okupacijo pri rajnkem čebelarju Košaku na Grosupljem pomagal novembra mesca zazimovati čebele. Zunaj je medlo kakor v najhujši zimi in zeblo nas je, da smo imeli vse otrple prste, a smo kljub temu pogumno nalivali klajo v prazne sate in jih dodajali panjem. Pri tem smo postopali tako, kakor je navedeno v prejšnjem odstavku. Dva dni smo krmili v snegu in burji, pa se je vse srečno končalo. Čebele so kar dobro prezimile.

Kaj pa, če se primeri, da je kak panj zaradi lakote že začel padati? Oslabel je že tako, da niti ne završi, če panj odpremo. Dno je posuto z mrtvimi in umirajočimi čebelami. Hitro napravimo redko in toplo sladkorno raztopino, še bolje pa je, če med močno razredčimo in ga nalijemo kar skozi rešetko v ulice med sate. Hkrati nalijemo tekočino v kak prazen sat in ga denemo tik čebelje gruče, tako da morejo čebele na sosednjem satu do njega. Žrelo začasno zapremo. Družini je sedaj potrebna toplota.

Reči pa moram, da s takim panjem, čeprav ga spravimo na noge, ne bomo imeli veselja. Čebel je mnogo pomrlo, ravno tako zalege. Dalj časa ga moramo izdatno krmiti, da pride zopet do sape. Preteklo bo morda mesce in mesce, preden si bo opomogel.

Ob zaključku tega spisa želim vsem čebelarjem, da bi bili prav redko prisiljeni krmiti čebele v sili. Saj vemo, da vsak čebelar raje jemlje, kakor daje. Vendar, kadar so lačne, naj ne skopari in naj jim priskoči pravočasno na pomoč. Sestradani panji ne morejo izkoristiti dobre paše, ki se včasih po dolgotrajnem deževju nenadoma odpre. Preden se čebele pošteno napasejo in panji znova dobro zaležejo, je paše že lahko konec.

Čebelarji smo res svoje vrste patroni. Vsak rejec živali, pa naj bo velika ali mala, ve, da jih mora krmiti, in sicer dobro krmiti, če hoče imeti od njih koristi. To velja za vse domače živali in v hudih zimah

celo za divjačino. Le za čebelo naj bi bila izjema! Te ni treba hraniti, sama naj si živež preskrbuje!

Ko sem bil še urednik »Slovenskega čebelarja«, mi je neki belokranjski čebelar poročal o ondotni letini. Pisal je, da so panji za zimo slabo založeni in pristavil: »Jaz jim ne morem pomagati, pri hiši ni denarja. Naj si pa zadrignejo pas, saj si ga moram tudi jaz.« Takih čebelarjev nam res ni treba, pač pa naj bi bili v naših vrstah samo taki, kakršen je bil rajnki čebelar Žagar iz Rudnika pri Ljubljani, ki je neko deževno pomlad, ko so bile čebele v največji sili, prodal, še preden je mogel njivo zorati, vola od para, da je kupil klajo za lačne panje.

Tovariš, ki to bereš, presodi sam, v katero kategorijo čebelarjev spadaš!

ZDRAV IN BOLAN MED

FR. ROBIDA

Med ni samo izborna hrana, temveč tudi zdravilo proti mnogim boleznim. Za zdravilo je vsak med dober, samo da je pristen, medtem ko si za posladkanje želi marsikdo sortiranega, kot je n. pr. lipov, resjev akacijev, ajdov med itd. A celo čebelar sam si želi čistega medu ene ali druge cvetne vrste in zato tudi prevaža svoje čebele na razne paše.

Čebelar določi vrsto medu po njegovi barvi in okusu in lahko doseže pri tem z nekaj vaje presenetljivo spretnost, znanstvenik pa analizira med s kemično in mikroskopsko preiskavo.

Če primerjamo kemične analize raznih vrst cvetnih medov, vidimo, da se bistveno ne razlikujejo. V vseh so domala iste sestavine, le da je nekaterih več, drugih manj, o čemer odločajo izvor, letina in vsakovrstne posebnosti posameznih vrst. Za razlikovanje različnih vrst medu je torej kemična analiza neprimerna; vsekakor pa z njo lahko dobro ločimo cvetni med od listnega. Sestavine prvega so sadni, grozdni in deloma trsni sladkorni, listni med, kamor spadata n. pr. smrekovec in hojavec, pa vsebuje večinoma zamotane vrste sladkorja, melecitozo, večje količine dekstrina itd.

Za razlikovanje vrst medu je primernejša analiza cvetnega prahu, ki ga najdemo v vsakem cvetličnem medu. Med imenujemo po tisti rastlini, od koder je v preiskanem medu največ cvetnega praha. Vendar je treba tudi pri tej analizi upoštevati še nešteto drugih dejstev, če nočemo, da bi prišlo do pomot.

Med nanašajo čebele najprej v plodišče nad zalego, v medišče pa šele potem, ko se paša zboljša. Ko se konča ena paša, zažubore drugi viri medičine. Čebele odnesejo stari med iznad zalege v medišče, na njegovo mesto v plodišču pa začno odlagati nov med. Pri močnejšem medenju ga odlagajo seveda tudi v medišče. Pri točenju dobimo zaradi tega mešan med s prve in druge paše, pri čemer lahko ena vrsta prevladuje, kar se ravna po izdatnosti te ali one paše.

Mislimo si, da je paša na sadnem drevju ravno zadostovala za domače potrebe družine, nato pa je nastopila bogata akacijeva paša. Po tej paši bi točili pretežno akacijev med, ki bi bil skoraj popolnoma čist.

Čeprav imamo sedaj med, ki ga niti na oko ni mogoče zamenjati z nobenim drugim, saj je popolnoma prozoren, vleče malo na zelenkasto, je redek, ne preveč aromatičen, kristalizira kasno, včasih šele drugo leto, vendar pride pri preiskavi tega medu do hudih pomot. Analiza cvetnega praha v medu, ki ga imamo za akacijevoga, n. pr. lahko pokaže, da je ta med — čisti repični med, ker prevladuje v njem repični cvetni prah. Kako je prišlo do tega? Repica se je s cvetenjem zakasnila (mrzla pomlad) in je z akacijo spočetka skupno cvetela. Repica daje obilo obnožine, akacija pa malo in zato so nabirale čebele obnožino na repici, med pa na akaciji. In tako je prišla repična obnožina s čebeljih dlačic med akacijev med. To zmešnjavo je lahko povzročil celo čebelar sam, ko je prestavil sate z repično obnožino v medišče ter jih z ostalimi vred iztočil. V spomladanskih medovih lahko prevladuje zlasti vrbova obnožina, a vendar bi bilo napačno, če bi tak med imenovali vrbov med. Tudi ajdovo obnožino so našli pogosto v poletnih medovih. Izvirala je seveda še iz pretekle jeseni, dokončno sliko analize je pa le pošteno zmaličila.

Teh nekaj primerov kaže, da analiza cvetnega praha ni vedno zanesljiva. Ugotovitev izvora medu, je mnogo težja, kot se splošno misli. Pri tem nas lahko pusti vse znanje na cedilu, toda z gotovostjo pokažejo take preiskave, ali je med zdrav ali ne.

Tudi med lahko oboli, česar večina niti ne ve. Lahko se postara, postane teman, moten in skoro brez arome; tudi se lahko navzame tujega duha. V njem se utegnejo razviti glive cepljivke in začno razširjati neprijeten vonj, kar pa k sreči ne škoduje, ker med vsaj navadno ne zgubi mnogo na svoji vrednosti. Neprijeten vonj se razgubi, kakor hitro ga posnamemo, ker se te glivice razvijejo le na njegovi površini. Prav tako ni nič hudega, če del medu zvodeni, drugi del pa ostane trd. To se zgodi tedaj, če čebelar medu ne premeša. Ako prevladuje sadni sladkor, kristalizira grozdni, sadni pa ostane kot temna

tekočina nad ali med kristaliziranim medom. Ta med je neoporočen, dobrega okusa, toda grde barve in rad zavre. Če tak med temeljito premešamo največkrat pozneje normalno kristalizira.

Poznamo pa bolezni, ki so medu res nevarne, nevarne ne samo zato, ker pokvarijo vsako leto velike količine medu, ampak tudi zato, ker so nalezljive in lahko okužijo zdrav med.

Vretje medu pozna vsak čebelar, prav gotovo pa ne ve, da sta dve vrsti vretja, ki sta povsem različni in imata tudi različne povzročitelje.

Alkoholno vretje povzročajo kvasovke, ki spadajo v skupino *Zygosaccharomyces* in potrebujejo večjo količino vode v medu, da lahko izzovejo značilno vretje. Ob ugodnih okoliščinah se začno kvasovke živahno razmnožavati, pri tem pa se med naglo izpreminja: dobiva neprijeten okus, postaja vedno redkejši in čedalje bolj voden, njegov duh pa razločno alkoholno kisel. Količina vode v medu se lahko zviša iz različnih vzrokov:

1. iztočen med je bil nezrel — vretje je zakrivil čebelar;

2. med ni bil dovolj premešan, zaradi česar se je tekoči sadni sladkor oddvojil od kristaliziranega grozdnega in s tem pripravil ugodno gojišče povzročitelja vretja — tudi to je zakrivil čebelar.

3. med se je navzel vlage, ker ga je čebelar hranil v neprimernem prostoru — krivda je zopet na čebelarjevi strani;

4. leto je bilo nenavadno mokro in čebele niso mogle odstraniti dovolj vode iz medičine. Če med v takem primeru zavre, ni seveda nihče kriv. Dogodi se celo, da nastopi vretje medu že v panju. Nad pokritimi celicami se pokrovci včasih tako napno, da jih raznese.

Med, ki je tako zavrel, lahko spoznamo ne samo po duhu, okusu in drugih vnanjih znakih, temveč tudi po spremenjeni kemični sestavi. Tak med vsebuje preko 20 % vode (normalni med je ima okoli 10 %, največ do 20 %), prav tako ima tudi znatno več kisline. Porabimo ga lahko za pecivo, ni pa več dober za uživanje v surovem stanju. Lahko ga pokrmimo tudi čebelam, vendar le ob dražilnem pitanju, ne pa za zimsko zalogo.

Torulopsis — vretja do nedavnega nismo razlikovali od alkoholnega vretja, čeprav poteka popolnoma drugače. Tudi njegove posledice so mnogo bolj neprijetne. Vse tako kaže, da spadajo povzročitelji tega vretja k *torulopsis*-kvasovkam in so osmofilne, t. j. povrejo v kolikor mogoče omejenem zračnem prostoru (n. pr. v zaprtih kozarcih) in le v kristaliziranem medu. Začetek vretja napove vedno sila neprijeten duh, ki ga je težko opisati. Med prične nato »vzhajati« kot testo. Pri tem se peni, ne da bi vodenel.

Za čudo pa ne pokaže kemična analiza niti najmanjše spremembe v medu, tako da so kupcu, ki se je pritožil pri prodajalcu, med vračali, češ da je neoporečen, čeprav je bil popolnoma pokvarjen in neužiten.

Poleg torulopsis vretja se lahko kasneje pojavi še alkoholno vretje, pri čemer zvodeni ves med. Taka mešana okuženja niso redka.

Verjetno prinesejo čebele te torulopsis kvasovke v panj že z medicino. Glivice pa postanejo aktivne šele čez več mesecev, včasih celo po 9 mesecih. Razumljivo je, da ne moremo nikogar obdolžiti če postane zaradi te bolezni med neužiten. Dosedanji poizkusi so pokazali, da lahko preprečimo vretje, če hranimo med v kolikor mogoče hladnih prostorih. Če je pa med že okužen, česar žal ne moremo vedeti naprej, začne vreti, kakor hitro pride v topel prostor. Pri najmanjši sumnji, da bo nastopilo torulopsis—vretje, moramo med čimprej porabiti. Med je popolnoma neškodljiv, ker začne vreti in se peniti zgolj na površini; če pene posnamemo, je med brez nadaljnega užiten. Čebel seveda z njim ne smemo krmiti, ker je bolezen nalezljiva in okuži lahko še drug med.

Z medom je treba torej res skrbno ravnati, ako hočemo, da obdrži svojo polno vrednost in da se ne pokvari. Zato pa mora čebelar dobro poznati ta dragoceni proizvod čebel. Zgornja izvajanja, ki sem jih posnel po dr. G. Meyerhofu iz Berlina, naj bodo našim čebelarjem v spodbudo za nadaljnja opazovanja raznih sprememb medu.

O Z N A N I L O

LEOPOLD STANEK

Sonce nikoli ne pozabi na nas:
po dolgih dneh odsotnosti
nenadno pokaže obraz,
ko smo najmanj mislili nanj.

Takrat se odpre
za panjem panj,
rjavo prst prodre
suličast cvet.

Izpulim ga,
zatrobim nanj
in oznanim v svet
pomlad vsem ljudem!

KAKO KUHAM VOSEK

M. B. NICKELSON

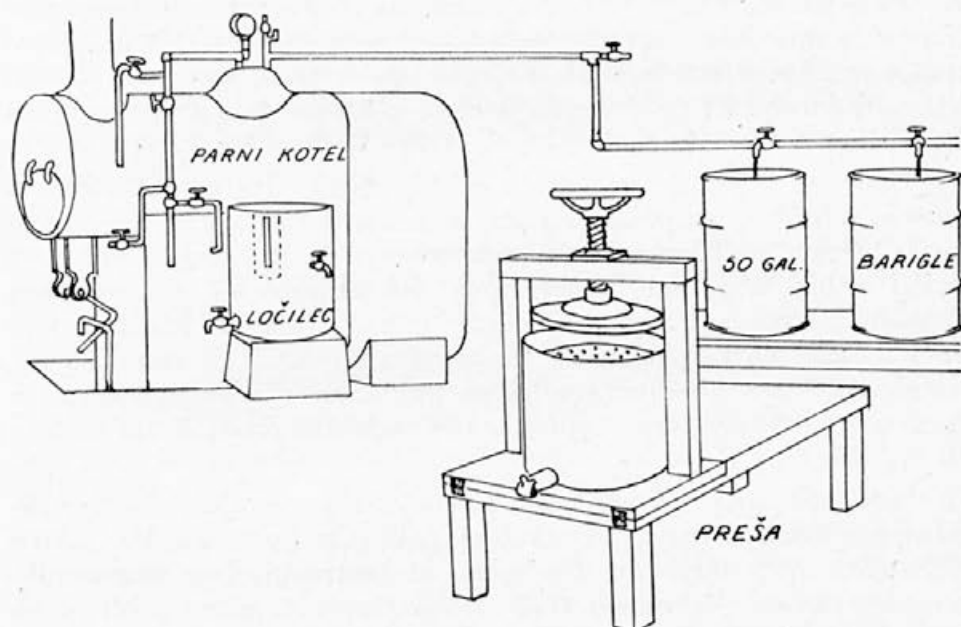
Kuhanje voska je neprijetno opravilo, zlasti ako nimamo zadostnega znanja in primerne opreme. Ko sem služboval na raznih velikih čebelarstvih, smo kuhali vosek zelo preprosto. Tvrdeke čebelarških potrebščin so prodajale stiskalnice, ki nikakor niso ustrezale potrebam velikih čebelarških podjetij; vse opravilo je bilo počasno in nepraktično. Ko sem si ustvaril lastno čebelarstvo, sem začel razmišljati kako bi izboljšal kuhanje voska. Slednjič sem si omislil opremo po svojem okusu. Naprava je izključno mojega izvora in je primerna le za velika čebelarstva ali za čebelarska društva. Kako obratuje, bom skušal opisati v naslednjem.

Na risbi je videti dve barigli, od katerih drži vsaka po petdeset galon. Barigli napolnimo do dve tretjini z vodo, ki se segreva v parnem kotlu. Od tam priteka po ceveh, ki segajo do dna barigel. Paro uravnavamo z zaklopnici nad bariglami. Dve barigli sta potrebni zato, da gre stiskanje hitreje izpod rok; medtem ko stiskamo voščine iz ene barigle, se gošča v drugi kuha. Ko postane voda dovolj vroča, napolnimo barigli z voščinami, a kakor hitro se satje raztopi in se pokaže na površju gošče kot limona rumen vosek, paro nekoliko pripremo.

Stiskalnica sestoji iz velike valjaste posode z odtočno štulo in privijalne naprave. V posodi je železen, pocinkan koš z gostimi luknjicami. Med košem in obodom stiskalnice je okrog in okrog pol cole prostora. V ta koš denemo konopno platno, vanj pa namečemo primerno množino gošče, ki vsebuje polovico vode. Nato zavijamo konce platna preko gošče, da jo popolnoma prekrijemo, na vrh položimo močan lesen pokrov in porinemo posodo pod vijak, na katerega je vrtljivo pritrjena okrogla železna plošča. Ko vijak privijemo, se vosek z vročo vodo iztisne skozi konopno platno. Ko je vijak zadosti privit, odpremo zaklopnico pri stiskalnici in odcedimo vso tekočino v vedro. To potem vlijemo v ločilec, v posebno posodo, ki stoji na stojalu ob parnem kotlu. Ločilec drži petinštirideset galon. Ob strani ima ozko stekleno okence, ki seže do spodnjega roba srednje pipe. Ko ločilec napolnimo, vidimo skozi okence, kako visoko stoji voda in nad njo raztopljeni vosek. Ravnina, v kateri se ločita, mora biti v isti višini, kot je spodnji rob srednje pipe. To dosežemo tako, da odtočimo primeren del vode iz spodnje pipe. Ko smo to napravili, nekoliko počakamo, da se vosek umiri, potem pa ga spustimo iz srednje pipe v za to pripravljene posode. S pomočjo tega

ločilca dobimo kolače voska, ki so popolnoma čisti na spodnji in na zgornji strani. Takih kolačev ni treba še enkrat pretopiti in znova oblikovati. Zato ne gre v odpadke niti najmanjša količina voska.

Kot sem že omenil, je moja naprava za pridobivanje voska primerna le za večja čebelarstva. Shajali bi seveda tudi brez parnega kotla, toda nam je potreben za gretje nožev, segrevanje medu in topljenje medenih pokrovcev. Nujno potrebna sta samo dobra stiskalnica in ločilec. Voščine

lahko kuhamo tudi v navadnem svinjskem kotlu, toda paziti moramo, da se vosek v njem ne prismoji, zaradi česar bi zgubil lepo rumeno barvo. Tak vosek nima prave tržne cene, v čebelarstvu pa je domala neuporaben. Nekateri čebelarji premalo pazijo na barvo voska, in to je njihova velika napaka. Vosek lahko porjavi ali celo pozeleni, ako pride v stik z železom. Železne posode nikakor ne smemo uporabljati niti pri kuhanju niti pri čiščenju voska. Najboljša je emajlirana posoda, če pa take nimamo, mora biti vsaj pocinkana.

Kuhanje voska je tudi z najboljšo pripravo še vedno neke vrste umetnost. Čebelarji, ki ga kuhajo po mojih navodilih, ne dobijo tako lepega blaga, kot ga dobim jaz. Skušnje mnogih let napravijo iz nas mojstre.

HACQUETOV ZAPISEK O KRANJSKEM ČEBELARSTVU

JOS. WESTER

Baltazar Hacquet (1749/50—1815), po rodu Francoz, po poklicu zdravnik, je eno dobo svojega življenja prebil na nekdanjem Kranjskem, najprej kot rudniški zdravnik v Idriji (1766—1773), nato pa kot profesor anatomije, kirurgije in porodništva v Ljubljani (1773—1787), od koder je prišel kot univerzitetni profesor v Lvov. Na Kranjskem je bival dvajset let, kjer je ves svoj prosti čas porabil za znanstveno raziskovanje naše dežele in tudi sosednjih pokrajin. Od leta 1774 je deloval tudi v ces. kmetijski družbi kot njen stalni tajnik. Uspehe svojih raziskovanj je objavil predvsem v svojem glavnem delu *Oryctographia Carniolica* v štirih knjigah (Leipzig 1778—1789).

Hacquet v tem svojem glavnem delu razpravlja največ o našem gorstvu in rudarstvu, popisuje razno kamenje in rastlinstvo, a le mimogrede omenja tudi gospodarske razmere v tedanji kranjski deželi. V knjigi »Abbildung und Beschreibung der südwest — und östlichen Wenden, Illyrer und Slaven« (Leipzig 1801) navaja, da je čebelarstvo pri Kranjcih v živem razmahu, da prevažajo panje s čebelami na posebnih vozovih z visečimi gredmi na pašo tudi v oddaljene kraje in da so panji na čelni stranici poslikani s podobami kake živali, rastline ali svetnika.*

Nekaj obširneje pa se dotakne čebelarstva v svojem drugem obsežnejšem spisu »Neueste physikalisch-politische Reisen in den Jahren 1788, 1789, 1795 durch die Dacischen und Sarmatischen oder nördlichen Karpathen« (Nürnberg 1790—1796). Hacquet, takrat profesor na Lvovski univerzi, je bil na svojem raziskovalnem potovanju po Karpatih dospel v Moldavijo, severovzhodno pokrajino sedanje Rumunije, ki je bila v tistih letih v vojnem stanju z Avstrijo in Rusijo. Dežela je pripadala turški vladavini, gospodarili pa so v njej kakor tudi v Valahiji knezi Fanarioti, sateliti turškega sultana. Iz glavnega mesta Jassy se je napotil proti vzhodu k Črnemu morju. O moldavski zemlji pravi, da je povsod plodovita, da je tudi hribovje pokrito z dobro zemljo in da ne manjka lipovih gozdov. Zanimivo je, kar poroča o čebelarstvu:

* Ta Hacquetov podatek navaja v točnem prevodu *J. Stabej* v svoji zanimivi in vestno sestavljeni obravnavi »Stari zapisi o čebelah in čebelarstvu« (Slovenski čebelar 1955, str. 85). To je razprava, v kateri je pisec nanizal pestro zbirko podatkov iz zadevnega slovstva od starih dob vsekozi do 19. st. in je pri tem zlasti skrbno zabeležil podatke iz domačega slovstva od protestantske dobe do prve polovice 19. st.

»Čebelarstvo v tej deželi ni neznatno, če se pomisli, da donaša v mirnem času knezu nad 72.000 piastrov (na leto), medtem ko znaša v Valahiji komaj dve tretjini tega. Zemlja, pokrita s krasnimi travniki, polnimi cvetic, in z mnogimi lipovimi gozdovi, se zdi za tako koristno žuželko kakor ustvarjena. Kjer je hrane v izobilju, tudi ne izostane razplojevanje (čebel). V Moldaviji ni nič nenavadnega, če da kaka čebelja družina 10 do 15 rojev. Vsaj 8 do 10 rojev je najnavadnejši pojav. Tu ni treba ne učenih družb ne prisilnih naredb, ki bi jih ustvarjale, vse gre samo od sebe. Če nastopi v Moldaviji kdaj čas umetničenja, ne bo več tamkaj toliko medu. Število prebivalcev se množi in, da bodo imeli ti dovolj hrane, jim bodo morale dati čebele prostora. Zato bodo lipove gozdove posekali in rodovitne travnike spremenili v njive. Kako naj se potem te tako koristne živalce v tolikšni meri ohranijo, če jim bodo na vseh straneh njih donos skrčili? Vedno se moram s posmehom spominjati, ko sem bil še tajnik pri ekonomski družbi kranjske vojvodine in je prišlo z Dunaja težko prebavno povelje, da naj si (družba) prizadeva čebele bolj razmnožiti, kakor se je dotlej godilo. In vendar je bila ta deželica čebelarstvo dvignila na najvišjo stopnjo v vsej monarhiji. Ko so to zadevo na seji obravnavali, sem predlagal, da naj nas z Dunaja pouče, kako bi se mogla piča za te živalce pomnožiti. Le-te kakor tudi podaniki spričo pomanjkanja hrane v južnem nerodovitnem delu često od lakote umirajo. Kranjcu ni žal ne truda ne spretnosti, da svoje čebele preživlja. Izmisлил si je celo posebno vozilo, da čebele več milj daleč prepelje, kjer si toliko (medu) naberejo, da jim pozimi hrane ne zmanjka. Kmet iz te dežele je bil vendar prvi, ki je Dunajčana čebelarstva učil, kakor imamo za zgled nekega Janša (Janfha), ki so ga bili za vlade Marije Terezije poklicali kot rednega učitelja v stolno mesto. Seveda se morajo taka nesmiselna povelja vselej pripetiti, če jih izdajajo možje, ki tako oddaljenih provinc prav nič ne poznajo.«

Tako zasmehljivo je razumski prosvetljenec Hacquet označil tedanjo togo centralistično in birokratsko metodo državne uprave.

Na koncu še to dostavlja: »S čebelami ravnajo v Moldaviji kar najbolj preprosto, tako tudi na Poljskem in Ruskem. Čebele pustijo kar v gozdu ali pa jih imajo na vasi v panjih. Tak panj, tri čevlje dolg, obstoji iz hloda, ki je znotraj trhlen ali pa izvotljen. Na enem koncu ob strani je odprtina, da skozi njo čebele odhajajo in prihajajo. Zeleni vosek ali pravzaprav smola (obnožina), ki jo čebele na lipah in drugem drevju nabirajo, je zaradi prijetnega vonja zelo znamenita... Lahko rečem, da med teh pokrajin po dobrini in okusu prav nič ne zaostaja

za medom iz Narbonna v Franciji. Tega sem kot poseben ljubitelj v svoji mladosti dosti zaužil, tako da o tem lahko svojo sodbo izrečem. Izmed rastlin smo tu (v Moldaviji) našli mnogo turške melise (*Dracocephalum moldavicum* Lin.). Nje cvetje je bilo belo in bledordeče.«

Te vrstice naj bodo v dopolnilo marljivo sestavljenemu spisu J. Stabeja »Stari zapisi o čebelah in čebelarstvu« v SČ 1953—1955.

PREPROSTA VZREJA MATIC

FRANJO VRČKO

V čebelarških listih se danes pri nas in tudi v inozemstvu mnogo piše o vzreji matic kakor tudi o slabih in bolnih maticah. To je prav, ker je le od matic odvisno, ali bomo imeli dobre ali slabe čebele. Kako pa matice vzrejamo? Ali se nismo pri tem važnem čebelarškem opravilu preveč oddaljili od narave? Z raznimi izumi v čebelarstvu lahko čebelam več škodujemo, kakor pa koristimo. V mnogih naprednih deželah vzrejajo čebelarji matice že tako rekoč na tekočem traku. Tudi pri nas mislimo, da je to dobro ter jih slepo posnemamo. Vprašanje pa je, zakaj je toliko pritožb zaradi slabih matic. Čeprav jemljemo vzrejno gradivo iz najboljših družin in čeprav pustimo matice sprašiti na plemenitih postajah ločeno od slabih trotov, nas kljub temu kakovost matic ne zadovoljuje.

Pravi čebelar je navadno dober opazovalec svojih čebel. Takoj vidi, kakšno razpoloženje je v panju po preležanju matice ali po odhodu roja. Takrat je obstoj družine najbolj ogrožen, kajti mlada matica mora izleteti iz panja na oprашitev in je zunaj izpostavljena neštetim nevarnostim. Vsa družina se tako rekoč zaveda tega važnega trenutka. V panju in izven njega je takrat pravi vrvež in neka posebna živahnost. V spremstvu čebel se prikaže mlada matica na panjevi bradi, s katere nato odleti na ženitovanje. V nestrpnem pričakovanju ter z močnim prašenjem na bradi čebele veselo sprejmejo vračajočo se sprašeno matico, jo prijazno božajo s tipalkami in nato spremijo v notranjost panja. Iz tega je razvidno, kako so čebele v skrbi za matico, ki so si jo same vzredile brez našega vmešavanja.

Veliko nasprotje tega naravnega načina obnovitve matic je današnje vzrejanje matic; saj jih tako rekoč proizvajamo na tovarniški način. V mislih imam male prašilčke, v katerih je prostora komaj za dlan velik satič in v katerem se mlada matica s peščico čebel žalostno sprehaja.

V tej družbici se prav gotovo slabo počuti. Če se slučajno na plemenilni postaji še vreme poslabša, čebele pošteno zebe. Nič ni čudnega, če imamo potem toliko slabih in kilavih matic.

Vsiljuje pa se še drugo prav tako važno vprašanje, kako te matice potrebnim družinam dodati, da nam jih čebele ne bi uničile ali pohabile. Nekaj neverjetnega je, kako se čebele krčevito in vztrajno branijo vsake tuje matice; ljubša jim je trotovka, ki so si jo same odbrale kot pa še tako dobra matica, ki jim jo hočemo dodati. Celo tujega matičnika se branijo. Marsikdo mi bo mogoče ugovarjal, češ da nimam smisla za napredno čebelarstvo. Pa ni tako. Odkar čebelarim, sem preizkusil že marsikateri čebelarski pripomoček in tudi marsikaterega že zavrgel. Naj nihče ne misli, da hočem komu pamet soliti, povem samo to, kar sem pri čebelah sam doživel. Čebelariti moramo tako, da bo nam in čebelam v korist.

Kako torej vzrejamo matice? Čisto preprosto. Vzrejno gradivo vzamemo od najboljših družin. Najbolje je, če se taka družina že sama pripravlja na roj. Ko so matičniki godni, pripravimo prašilnike na tri sate. V vsakega damo po en sat z matičnikom, čebelami in zalego, na vsako stran pa še po en prazen sat. Zelo pazimo, da je družinica dovolj močna, da ima dovolj mladih in tudi pašnih čebel, da se matice ne počutijo preveč zapuščene.

Seveda poskrbimo tudi za najboljše trote. Ko je vse pripravljeno, odpeljemo še isti večer ali drugi dan zgodaj zjutraj prašilčke proč od domačega čebelnjaka v tak kraj, kjer ni v neposredni bližini nobenih drugih čebel. Važno je, da so prašilčki dovolj oddaljeni od domačega čebelnjaka, ker bi se sicer večina čebel vrnila v svoje panje. Čebele se v prašilčkih na novem mestu takoj lotijo dela. Užitek jih je opazovati, kako so živahne. Čez deset dni, ko so matice sprašene in tudi že zalegajo, odpeljemo vse skupaj spet domov. Tako pridemo najhitreje in najbolj gotovo do lepih in kakovostnih matic. V trisatarjih se čebele dokaj naglo razvijejo. Iz njih lahko napravimo kmalu potem samostojne družine. Panjem, ki sem jim bil odvzel sate z matičniki, pustim stare matice, pomagam pa jim še z zaleženimi sati in čebelami iz drugih družin, od katerih ne želim rojev.

Dodajanje matic je lahko, ker dodam osiroteli družini matico z vsemi sati in čebelami iz prašilčka. Obe družini pred združitvijo poškopim s sladkorno raztopino. Razumljivo je, da take družine v brezpašni dobi krmim in pazim, da matica lahko nemoteno zalega. Tak način vzreje in dodajanja matic je v vsakem čebelarskem obratu izvedljiv, uspeh pa popolnoma zagotovljen.

ZATIRANJE ČEBELJIH BOLEZNI V LETU 1955 IN V PRVEM ČETRTLETJU 1956

DR. LEON KOCJAN

Če hočemo čebelje bolezni načrtno zatirati, moramo področje razširjenosti bolezni, ki jo nameravamo omejiti ali zatreti, dobro poznati. Potrebno je, da čimbolj preiščemo vsa čebelarstva, ki ležijo med posameznimi čebelarstvi, kjer je bila nalezljiva bolezen že ugotovljena. Pri takšnih obsežnih preiskavah lahko ugotovimo več novih žarišč bolezni, na drugi strani pa mnogo laže določimo potrebne ukrepe za zatiranje in si s tem zagotovimo trajnejši uspeh. S tem namenom je od l. 1945 dalje preiskaval Veterinarski znanstveni zavod v Ljubljani široka čebelarska področja v Sloveniji. Vzorce čebel so mu pošiljali čebelarji sami, izvedenci za čebelje bolezni ali pa veterinarji. Koliko vzorcev je bilo v tem času pregledanih, je razvidno iz sledeče tabele:

Leto preiskave											Prvo četrletje
1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
—	—	27	9	5	16	690	124	35	2311	4077	2309

V letu 1955 smo pregledali 74.538 čebel iz 4077 panjev, ki so bili v 864 čebelnjakih. Iz zgornjih števil je razvidno, da smo s sistematičnim raziskovanjem čebel pričeli šele leta 1954, ko so čebelarji na naš poziv v oktobru 1953 v Slovenskem čebelarju, ki se je glasil: Ne zakrivajmo si oči pred nevarnostjo, ki grozi našemu čebelarstvu zaradi pršičavosti, pričeli pošiljati čebele v pregled.*

Naše delo v zavodu v letu 1955 je bilo v glavnem posvečeno raziskovanjem pršičavosti in nose mavosti, manj raziskovanjem bolezni čebelje zalege in bolezni matic. Na terenu pa smo prirejali tridnevne tečaje za izvedence za čebelje bolezni in imeli dvodnevne ali enodnevne konference, na katerih smo razpravljali o organizaciji zatiranja pršičavosti in nose mavosti. Tudi vse akcije za zatiranje čebeljih bolezni so potekale pod nadzorstvom ali celo osebnim vodstvom uslužbencev zavoda.

* Pošiljaj le bolne ali mrtve čebele v škatlicah za vžigalice! Čebele naj bodo sveže in ne plesnive! V vsaki škatlici naj bo najmanj 20—30 čebel! Na škatlici naj bo datum odvzema, številka panja in točen naslov lastnika. Vzorcju čebel priloži ali pošlji spremno pismo! V spremnem pismu navedi podatke o poteku bolezni, starosti matice, stanju zalege in medene zaloge itd. Natančneje te o tem pouči izvedenec za čebelje bolezni ali kak priročnik o čebeljih boleznih.

Pršičavost. Potem, ko smo leta 1954 prejeli gmotna sredstva, ki jih je bil v septembru 1954 nakazal Sekretariat za gospodarstvo LRS za nabavo zdravil, smo naročili švicarsko zdravilo Folbeks. Ker je zdravilo prišlo prepozno za spomladansko zdravljenje v letu 1955, smo se odločili v juliju in avgustu 1955 za poizkusno zdravljenje s tem zdravilom v občinah Črna, Mežica in Prevalje. Obširneje o tem je v Slovenskem čebelarju leta 1955 poročal izvedenec za čebelje bolezni Galob iz Mežice. Po opravljenem zdravljenju smo od vseh čebelarjev, pri katerih je bila pred zdravljenjem ugotovljena pršičavost, zahtevali, da nam zaradi kontrole uspeha zdravljenja s Folbeksom znova pošljejo vzorce v pregled. Razen v dveh primerih iz Jamnice je bil uspeh popoln. Zato smo na sejah komisije za zatiranje čebeljih bolezni odločno vztrajali pri tem, da je treba še nadalje zdraviti s Folbeksom in ne z drugimi neenakovrednimi zdravili, ki so jih priporočali nekateri čebelarji. Tudi v l. 1956 se je izkazalo, da je mogoče, če je dobra organizacija in dobro enotno vodstvo, uspešno izvesti zdravljenje na večjem področju (Dravograd, Slovenjgradec).

Nosemavost. Preteklo leto smo zaradi noseme pregledali 3296 vzorcev čebel iz 631 panjev. Skupno je bilo pregledanih 60.460 čebel. Našli smo 766 družin invadiranih s paraziti noseme v 255 čebelnjakih. Od vseh pregledanih vzorcev čebel je bilo 23 % takih, ki so vsebovali nosemove čebele, kar je vsekakor velik odstotek za leto 1955, v katerem niso bile okoliščine preveč ugodne za pojavljanje nosestavosti. Preiskave v prvih štirih mescih leta 1956, ko je bilo pregledanih 56.655 čebel iz 2309 panjev v 306 čebelnjakih, potrjujejo domnevo, da je nosestavost v porastu. Ugotovili smo 726 nosestavih družin. Na to bolezen je odpadlo 31 % vseh pregledanih družin. Letos smo prvič opazili hujše izbruhe bolezni v mesecu maju v krajih Preddvor, Zgornja Bela, okolica Hrastnika, Hotedršica in Ljubljana, medtem ko nam je bilo izumiranje čebeljih družin zaradi nosestavosti v okolici Cerkniškega jezera znano že lansko leto. Slednjič naj omenim, da smo v bivšem ljutomerskem okraju že leta 1954 pričeli z načrtnim zatiranjem nosestavosti. Priporočali smo razkuževanje, pravilno čebelarjenje in zdravljenje čebeljih družin.

Spomladansko umiranje čebeljih družin, ki jo povzroča istočasna invazija čebel z nosemo in Malphigi amoeba paraziti, smo pričeli ugotavljati že leta 1955. V večji meri pa smo opazili tako umiranje letos, in sicer smo ugotovili v mesecu marcu 1956. leta 29 obolelih čebeljih družin v 5 čebelnjakih. V mesecu aprilu smo našli še 42 bolnih čebeljih družin v 7 čebelnjakih. Majske bolezni nismo ugotovili niti v enem primeru.

Zato lahko upravičeno domnevamo, da je prava majska bolezen pri nas redka. Umiranje čebeljih družin v tem času je v zvezi z nosestavostjo. Za zatiranje spomladanske bolezni priporočamo za sedaj iste ukrepe kot za zatiranje nosestavosti.

Bolezni čebelje zalege. Znano je, da je v naših krajih kuga čebelje zalege zelo redek pojav. V letu 1955 smo prejeli vsega skupaj 6 vzorcev sumljivega satja v preiskavo in smo le v treh primerih ugotovili bacila larvae, v enem primeru kisló gnilobo čebelje zalege in v enem primeru vrečasto zalego. Koristno bi bilo za čebelarje, da bi v bodoče, kadarkoli bi opazili, da zalega ni več strjena in da se to ponavlja ali da umirajo nepokrite ličinke v starosti 1—5 dni, poslali takšen sat v preiskavo. Z antibiotiki, ki so nam na razpolago, bodo lahko čebelarji zdravili tudi te bolezni čebelje zalege.

Terensko delo. V krajih, kjer smo ugotovili pršičavost in nosestavost, smo ponekod obiskali čebelarje, pregledali čebelje družine in dali navodila za zatiranje in zdravljenje bolezni. Akcije zatiranja pršičavosti smo organizirali sporazumno s čebelarskimi organizacijami. Nedeljo za nedeljo smo se udeleževali sestankov čebelarjev in jim pojasnjevali pomen organiziranega zatiranja pršičavosti. Ponekod pa smo celo osebno nadzirali zdravljenje čebeljih družin.

Izobraževalno delo. Priredili smo 23 tridnevniht tečajev za izvedence za čebelje bolezni, na katerih smo obravnavali vse bolezni odraslih čebel, čebelje zalege in matic. Teh tečajev se je udeležilo 370 čebelarjev in 7 veterinarjev. V Celju je bil sestanek vseh tečajnikov, da so opravili izpit za izvedence za čebelje bolezni. Takšni izpiti bodo po našem mnenju potrebni tudi za ostale izvedence. Edino v okraju Trbovlje še ni bil tečaj za izvedence. V okraju Novo mesto pa je tečaj zaradi obolenosti predavatelja odpadel. Številni čebelarji in izvedenci so se v pismih obračali na zavod za razna pojasnila, na katera so prejeli vselej odgovor. Poleg izida preiskave so pogosto prejeli tudi kratka navodila ali daljša pojasnila o nadaljnjem postopku pri zaščiti zdravja prizadetih čebeljih družin.

Iz tega kratkega poročila je razvidno, da je delo za zatiranje čebeljih bolezni na Veterinarskem znanstvenem zavodu v Ljubljani zelo naraslo. V vseh prejšnjih letih, odkar zavod obstoja, ni bilo pregledanega toliko sumljivega materiala kakor v enem samem četrtletju leta 1956. Delo pa bi bilo še uspešnejše, če bi imel odsek za čebelje bolezni primernejše prostore, dovolj delovnega osebja in predvsem modernejšo laboratorijsko opremo.

ZGODNJEJESENSKA ČEBELARSKA OPRAVILA

F. R.

Mokri in neugodni pomladi je sledilo vroče in suho poletje, zdaj nam pa obetajo sušo celo tja do konca septembra. Seveda vpliva tako vreme neposredno tudi na pašo in zato se, dragi čebelar, nemudoma prepričaj, kako so kaj tvoje družine založene s hrano. Pogosti majhni odmerki klaje ne bodo izdali mnogo, zalegel bo le izdaten obrok vsaj 1—2 l sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1. Če je sladkor pomešan z žaganjem, raztopino precedi skozi sito ali skozi platneno krpo, da se ti pitalniki ne bodo zamašili. Nizki pitalniki v plodiščih zahtevajo popolnoma vodoravno lego, sicer uide tekočina čez robove po dnu panja in potem skozi žrelo ali pri vratcih, kakor je pač panj nagnjen. Obnesejo se pitalna koritca, ki jih položiš za satniki v plodišču in zasloniš z okencem. Dobri so tudi pitalniki, ki jih lahko namestiš v okvir okenca; pri obeh zadnjih vsak čas lahko ugotoviš, koliko je še klaje v njih, in jih po potrebi zopet napolniš. Nalivanje klaje v satje je zamudno in nevhvaležno delo, posebno zvečer, ko so vse čebele doma in bolj ali manj na gosto obsedajo satje.

Druga skrb ti bodi, da ne boš imel kake družine brezmatične. Osirotelost se pojavi najpogosteje poleti, ko se matica izgubi na svatbenem izletu, ali zaide v tuj panj, kjer jo seveda čaka neizbežna smrt. Matica lahko propade pri nerodnem združevanju, pri hudem ropanju ali pri dodajanju, često pa tudi med pregledovanjem panja. Če se mlada matica prestraši in začne begati po satju, jo čebele, boječ se zanjo, stisnejo v klobčič in v njem zaduše ali tako pohabijo in izdelajo, da ni več za rabo.

Osiroteli panj, ki ne more več vzgojiti matice iz lastne zalege, bo izkušen čebelar spoznal že pri žrelu po nemirnem beganju čebel. Dodaj taki družini sat z mlado zalego, da si v njej spodredi novo matico, kar seveda traja najmanj tri tedne. Hitreje prideš do matice, če pritrdiš na kak sat pokrit matičnik, izrezan iz drugega panja, najhitreje pa seveda, če dodaš že sprašeno matico.

Dodajanje matic je v poletnih mescih zelo kočljivo opravilo, posebno če ni paše, ker je takrat mnogo starih čebel doma. Za uspešen sprejem matice je važno razpoloženje družine in predvsem starost matice. Je pa razlika med izmenjavanjem in dodajanjem. Najlaže je izmenjati mlado letošnjo matico, teže 1—2 leti staro, najteže še starejšo. Pri dodajanju matic pa je glede starosti ravno obratno: čim starejšo matico dodaš, tem bolje je; razen tega laže dodaš matico z razvitimi jajčniki, ker ni tako okretna kot matica z nerazvitimi jajčniki. Močna paša čebele včasih premoti, da spremembe matice niti ne opazijo, pa tudi osirotelosti se ne zavedo tako hitro. Razdražljive postanejo zaradi vremena, roparic ali paše (ajda), nekatere družine pa so že po svoji naravi razdražljivejše kot druge. Razni načini dodajanja matic, ki so se prej večkrat obnesli, naenkrat odpovedo: čebelar obrača, čebele pa obrnejo po svoje.

Pri dodajanju pazi, da se čebele dobro zavedo osirotelosti. Včasih je za to potrebno le nekaj ur, drugič pa kar teden dni. Če je bil panj brezmatičen 14 ali več dni, ga preglej, če ne zalegajo v njem že trotovke. Dodajaj

vedno le sprašene matice! Dodajanje nesprašenih matic je nehvaležno delo in redkokdaj uspešno.

Od mnogih načinov dodajanja matic naj omenim le nekatere. Zapri matico v čisto matičnico brez hrane, jo položi v prazno medišče in pokrij z volneno ruto. Čez kaki dve uri puhni iz kadilnika malo dima skozi žrelo, nato pa žrelo zamaši za nekaj minut z vlažno krpo. Ko krpo odstraniš, spusti matico skozi žrelo v panj. Nekaj sekund potem čebele zopet malo podkadi. Dim jih zmede, lačna matica pa takoj zaprosi hrane, ki ji je seveda ne odrečejo. Tako se z njo sprijaznijo in končno priznajo za svojo gospodarico.

Dodajanje matic z večdnevni pripiranjem, ni mnogo vredno, jeseni celo nezanesljivo. Če čebele matici niso naklonjene, tudi dolg zapor ne pomaga. Duha matice s tem ne izmenjaš popolnoma, lahko pa ji v zaporu še zakrknajo jajčniki. Ako pa že hočeš dodati matico na ta način, napravi takole: Med sate obesi matičnico z matico, toda brez čebel spremljevalk. Če je družina že nastavila matičnike, uniči vse do zadnjega, potem pa opazuj, kako se čebele vedejo do zaprte matice. Če sede na matičnici v gosti gruči in rinejo z zadki v mrežo, še ne izpusti matice, ker bi jo takoj umorile, če pa lezejo mirno preko matičnice in nudijo jetnici z jezičkom hrano, so se z njo sprijaznile. Spusti nekaj čebel v matičnico in, če so te okoli matice drugi dan mirne, odstrani zamašek, matičnico pa obesi med dva sata zalege in vsaj teden dni ne odpri panja!

Tudi izmenjave matic mora biti več vsak čebelar. Staro matico zapri v matičnico, to pa obesi zadaj med dva sata! Čez 2—5 ure nadomesti staro matico z novo, matičnico pa vrni na prejšnje mesto! Nova matica dobi duh po stari in čebele te izmenjave niti ne opazijo. Drugi dan odpri matičnico in pusti, da zleze matica iz nje na sat. Mir v panju pomeni, da je matica sprejeta. Dobro je, če odprtino matičnice zamašiš s sladkornim testom.

Družina ne sprejme dodane matice, če ima mlado zalego, iz katere si lahko sama spodredi matico, če so v panju trotovke, matičniki ali celo nesprašena matica. Zato je treba panj pred vsakim dodajanjem temeljito pregledati ter mlado zalego in matičnike odstraniti. Družina ki je imela sprašeno matico, ne bo sprejela nesprašene. Dodajaj torej le sprašene matice ali pa odprto zalego!

Ako je osirotelost trajala že predolgo, lahko začno zalegati jajčeca čebele same, zalegajo pa le neoplojena jajčeca, iz katerih se seveda razvijejo sami trotje. Če zalegajo v panju trotovke, kar ti dokazuje več jajčec v isti celici in raztresena, nestrnjena zalega, ni druge pomoči, kot da odneseš panj 20 do 30 korakov proč od čebelnjaka, otreseš vse čebele s satja, postaviš zaprt panj nazaj ali ga shraniš kje drugje, satje pa porazdeliš med druge družine. Ometene čebele si izprosijo vstop v druge panje, kjer se dodrede splošni disciplini tudi trotovke, če ne ostanejo tam, kjer si jih ometel.

V letošnjem brezpašnem času so trpele čebele občutno pomanjkanje. Marsikateri čebelar je moral seči globoko v žep in pomagati čebelam iz najhujšega z izdatnimi obroki sladkorne klaje. Nič ne bo čudnega, če bodo družine na ajdovi paši letos manj živalne kot po navadi. Tudi pravočasno

dražilno pitanje ne bi mnogo pomagalo, ker bi dodano klajo porabile sproti. Pri pomanjkanju paše v naravi to pitanje ne bi podžgalo matice k močnejšemu zaleganju ali vsaj ne tako kot ob dobrih pašnih razmerah.

Če ni paše, se kaj rado pojavi ropanje, povzroči pa ga največkrat čebelarjeva neprevidnost, kot na primer krmljenje čez dan, polivanje medene ali sladkorne klaje po tleh, delo v panjih, slabiči in brezmatične družine v čebelnjakih. Močan vrvež čebel pri žrelih, pa tudi klanje čebel na bradah pove, da je ropanje nastopilo. Čebelar je dostikrat v dvomu, ali panj ropa, ali je ropan. Če hočeš to dognati, ujemi čebelo in jo nalahno stisni pri prvih zadkovih obročkih. Če izbljuje med čebela, ki hoče izleteti, pokaže, da je tujka, obratno pa pomeni izbljuvani med pri priletavajočih čebelah, da družina ropa. Zaradi prerivanja in borbe so roparice večinoma brez dlačic, oguljene in črne. Koristi od ropanja nima niti lastnik ropajočih. Res da dobi nekaj medu, zato pa izgubi vso žival.

Če boš upošteval našete vzroke ropanja, se ga boš laže obvaroval, kakor pa že nastalo ropanje preprečil. Začetno še slabo ropanje preprečiš, če pokriješ prednjo stran čebelnlaka z vejami, poškropljenimi z razredčeno karbolno kislino (1:10), žrelo pa pripreš. Zvečer odstrani veje in odpri žrela. Če je ropanje močno napredovalo, ga je težko ustaviti. Zato skrbi, da se sploh ne bo začelo. Preden odpelješ družine na ajdovo pašo, zoži prostor v panjih tako, da obsedajo čebele vse satje. Žrela naj bodo odprta le toliko, kolikor je čebelam potrebno. Izogibati se je treba vsakega dela v čebelnjaku, ki bi privabljal roparice. Vonj po ajdovcu uduši karbolna kislina; zato postavi okoli čebelnjaka veje, nabrizgane s to kislino. Na pašo pripeljane čebele odpelji takoj po paši, vse dele v panjih pa odloži potem za nekaj časa, da bo ajdovec pokrit, najbolje do deževja, ko se ni več bati ropanja. Ob hladu in deževju niso potrebni posebni ukrepi proti ropanju.

Če se je ropanje komaj pričelo, ga preprečiš s tem, da žrela zožiš, da položiš pred žrela šipe ali zrcala, da obesiš nad žrela v karbolno kislino namočene krpe, da odneseš ropane čebele za nekaj dni v klet ali da jih prepeljaš v oddaljeni čebelnjak. Tudi ropajočim čebelam ne bo škodil nekajdnevni zapor v kleti. Lov in uničevanje roparic pa je prepovedano.

Ropanje se redno pojavlja ob brezpašnem času, med ajdovo pašo pa navadno šele popoldne, ker medi ajda, kakor znano, le dopoldne. Prikrto ropanje se pojavi lahko še v pozni jeseni ali zgodaj spomladi. Takega ropanja skoraj ni opaziti, vseeno pa roparice temeljito izpraznijo nezasedene sate.

Opisana opravila so že prve priprave za zimo. Nanjo se pripravlja čebelar že pri prestavljanju, ko prenaša v medišče satje, ki ni primerno za plodišče. Tudi čebele se pripravljajo na zimo že zgodaj. Takoj po rojenju že začno med in obnožino kopičiti okoli gnezda v plodišču. Tedaj je čas za temeljit pregled družin. Zazimiti je treba le močne panje z mladimi rodovitnimi maticami in z izdatno zalogo medu. Zato združi slabiče še pred ajdovo pašo! Slabiča pridruži k močnejši družini, brezmatično družino pa k taki, ki ima matico in ne obratno. Okrepljena družina bo dodobra izkoristila ajdovo pašo in se temeljito opomogla. Združevanje je umestno tudi ob prav dobrih letinah, ko je jeseni polno medu, a malo čebel. Stara

žival je odmrta, za novo zalogo pa ni bilo prostora, ker so čebele vsako izpraznjeno celico sproti zalile z medom.

Panje pregledj kmalu po ajdovi paši, a bodi še vedno previden zaradi ropanja! Pri pregledu ugotovi, koliko je zaloge in zalege in kako je z matico. Medene zaloge določi s tehtanjem ali na oko! Od 18 kg skupne teže satja s čebelami vred gre okoli 10 kg na zalogo. 1 dm² pokritega medu na eni strani sata tehta nekako 175 g. Prepičle zaloge dopolni s sladkorno raztopino ali z medom! Hojev, repičin, resjev in kostanjev med za prezimovanje niso primerni, ker povzročajo grižo. Tak med moraš iztočiti in ga nadomestiti s sladkorno raztopino. Pokladaj mlačno hrano v večjih količinah zvečer, podnevi pa le ob dežju po 3—4 l naenkrat v razmerju 10 : 7 (10 kg medu na 7 litrov vode)! Vsa ta opravila morajo biti končana najkasneje do srede oktobra. Razume se, da po končanem pitanju odstraniš pitalnike, jih opereš, posušiš in shraniš.

ROJ V KOPALNICI

ROZNODOLSKI

Ceprav je Veljko v zimskih mescih rad malo poležal, včasih celo tja do 10. ali 11. ure, je naslednje jutro vstal že ob zori. Moral je nekaj storiti, da bi pomiril samega sebe in tudi ženo, ki je postala nekam redkobesedna. Kar v sami pižami jo je mahnil na balkon in ledeno januarsko jutro, odgrnil oba panja in začel nanja močno trkati. Nobenega glasu! Trkal je in trkal, a šele potem, ko je prinesel gumijasto cevko in jo vtaknil v žrelo ter močno pihnil vanjo, je začul močan šum. Pogledal je v drugi panj. Ta je hitro zašumel in se koj pomiril. Veljku je zaigralo srce od same sreče in zadovoljstva. Ko bi bili tule prijatelji, bi jih po stari navadi kar vse od kraja objel. Toda njegova trenutna sreča se je kmalu sprevrgla v obup, ko je panje spet odeval in slišal, kako zgornja družina močno šumi in se noče pomiriti. Spomnil se je, da ni storil prav, ko je tako ropotal po panju. Vedel je, da je bilo to navzkriž z njegovo učenostjo in tudi z vsemi tistimi predavanji, ki jih je imel nešteto pri čebelarjih. Vselej jih je učil, naj pustijo žival pozimi lepo v miru. Močno ga je začelo skrbeti, kaj je z družino. Postal je zmeden in nerazsoden. Ko bi ga zdajle vprašali čebelarji za nasvet, kaj naj napravijo v takem primeru, bi jim z lahkoto odgovoril in pravilno svetoval. Le sebi ubogi revež ni znal. Vse mogoče je premišljeval. Lačna družina najbrž ni, saj jo je jeseni dobro nakrmil; še celo svoj obrok sladkorja sta z ženo žrtvovala, da bo z živaljo za gotovo vse v redu. Juntez mu je bil tudi povedal, da imata družini za zimo le ajdovca. Kaj, ko bi bile čebele žejne? Mogoče! Spomnil se je na Piranovega Jožeta, znanega ljubljanskega čebelarja, ki je dajal v takih primerih čebelam Sklenarjev čaj. Toda Veljko je raje pomislil na ono najhujše: Kaj, ko bi bil panj ob matico? Kar mraz ga je stresel po vsem telesu ob tej misli. Bolj tesno mu je bilo pri srcu in bolj se je tresel kot takrat, ko je na soški fronti pod Krnom kot junaški cesarsko kraljevi lajtnant cepil bežečim Lahom debele betice. Kaj naj stori? Za na-

svet bo vprašal druge izkušene čebelarje. Nak, tega pa že ne! Tak priznan predavatelj je in mojster, zdaj pa naj gre k Solatarjevemu Jožetu ali pa k Debeljkovemu Janezu po nasvet. Ne! Raje izgubi obe dragoceni družinici.

Tako je razmišljal Veljko in bil neizmerno nesrečen. V svoji bolečini je pozabil na ledeni januarski mraz, ki ga je vedno bolj objemal. Ženka Tončka, ki se je bila medtem zbudila, je takoj pogrešila moža. Prepričana je bila, da je Veljko bolj zgodaj vstal, ker je moral ta dan nujno končati svoje modro pisanje za Čebelarja. Vstala je in pohitela v kuhinjo, da mu skuha toplega čaja. A glej ga šmenta! Na balkonu je opazila Veljka, kako sloni ves zamišljen na obeh panjih. Z vso svojo priznano odločnostjo mu je dejala: »Ali si znorel? V tem mrazu pa v sami pižami pri čebelah! Raje vržem oba panja na ulico, kot da bi mi zbolel. Ti presneta žival ti, koliko preglavic nam je že napravila!«

Spravila je Veljka v posteljo in ga toplo odela. Veljko ni črhnil niti besedice. Dobro se mu je zdelo, da je lepo na toplem in da pod odejo lahko nemoteno premišljuje o svoji nesreči. Ves dan je bil redkobeseden in ženi je odgovarjal le z najkrajšimi besedami »ja« ali »ne«. Ni ji upal razodeti vse nesreče; čakal je na primernejši trenutek. In ta je prišel drugi dan pozno zvečer.

Okrog polnoči se je Veljko vrnil s čebelarskega sestanka, kjer je mimogrede skrivnostno spraševal starejše čebelarje o prezimovanju in o tem, kaj napravijo sredi zime, če opazijo, da so družine brezmatične. Kot vselej po takih sestankih je tudi ta večer zavil s prijatelji v Unionsko klet, kjer so čebelarji posedli ob dolgi mizi in začeli svojo čebelarsko politiko. Precej je pil, da bi potolažil svojo žalost, kar sicer ni bila njegova navada. Že na sestanku ga je močno žejalo, a ni si upal naročiti kozarca vina, da bi se ne zameril večini ljubljanskih čebelarjev, ki si na svojih sestankih iz globoke stanovske zavednosti in iz pietete do blagih pokojnikov ne upajo naročiti niti kozarca kisle vode. Zato raje odrajtajo vsakokrat nekaj stotakov za najemnino lokala. Veljko je pil in pil, tembolj, ker je Solatarjev Jože nocoj govoril o svojih čebeljih družinah, ki so že sedaj sredi zime tako močne, da je za okenci v plodiščih vse črno živali, čeprav jih prezimuje v mediščih.

Nekako zagrenjen in prevzet od zlahtne kapljice je prišel Veljko domov. Ženi se je že oba dneva zdelo, da ni z njim nekaj v redu. Kadar je bil tih in redkobeseden, je imel vselej nekaj na duši. Saj se je dobro spominjala, kako je pred leti cele tedne molčal in bil silno nataknen prav zato, ker je okregala mlado vdovo, pri kateri je imel svoje čebele. Strašno se je bil takrat razburil doma in branil deviško čast zares brhke ženske, ki so jo kar vsi čebelarji, Veljkovi obiskovalci, povabljeni ali gostje, občudovali in si na tihem želeli, da bi tudi oni tam pasli svoje muhe. Nič čudnega, da je Pašetov Janez začel hoditi tja v vas prav takrat, ko Veljka ni bilo v čebelnjaku. Pa pustimo to, da ne bo hude krvi na levo in desno. Ne bi bilo prav, če bi opravljali dobrohotne ljudi.

Veljko jo je to noč primahal domov, legel in gledal srepo v strop. Takrat ga je ženka kar brez ovinkov pobarala: »Kaj pa ti vendar je, dedec pusti, da me še ne pogledaš več. Ali te morda spet ona kaj heca ali kaj?« Veljko je zarjovel ko lev, ki mu prebadajo samo srce, in dejal: »Jaz skrbim preveč za najin dom in si belim glavo, kako bi rešil čebele, ti pa me tule

za plačilo zbadaš!« Dobrosrčni ženki je postalo hudo. Preveč ga je zadela. »Samo da ni ona ženska vmes, čebele bomo že uredili,« si je mislila na tihem. Veljko je ves užaljen povedal, kaj se je zgodilo z družinicama na balkonu. Ženka ga je tokrat popolnoma razumela in mu dejala: »Napravi tako, da bo prav. Saj si vendar strokovnjak in, če znaš drugim svetovati in jim soliti pamet, boš tudi sebi znal. Včasih je polna kuhinja teh tvojih čebelarjev in za vsakega imaš dober svet. Zdaj ga imej še zase!«

Veljku, ki je bil nocoj pripravljen na boj, je začela rasti samozavest in dobra volja. Vedel je, da se mora nocoj odločiti tako ali tako. V postelji sta se z ženo vedno pobotala; tu sta tudi delala svoje načrte, se včasih skregala, a se vselej sporazumela, preden sta zaspančkala. Zdaj, ko je dobil od žene vsa polnomočja, da lahko napravi tako, da bo prav, je začel misliti na jutrišnji dan. In kaj kmalu je napravil drzen načrt za tvegano zimsko operacijo. Obe družini bo že jutri združil. Tako bo ostala vsaj ena močna. Saj je več kot gotovo, da je zgornja družina brezmatična. Po svoji stari navadi je vse do potankosti premislil in zjutraj odšel pogumno na delo.

V jedilnici je bil že navsezgodaj toplo zakuril in prinesel vanjo toplomer. Zunaj je bil pokazal celih 20° pod ničlo, v jedilnici pa je kmalu poskočil na 10° nad njo. A bolj toplo ni hotelo biti. Zato pa je vključil še električno pečko, čeprav bi jo tisto zimo zaradi varčevanja z elektriko ne smel in bi ga lahko kaznovali. Pa zdaj se ni bal ne biriča ne hudiča.

Soba je bila kmalu dovolj topla. Pripravil je sipalnik, kozico in še vse ostalo, kar je potrebno za tako operacijo. Vezeni prtljaga na veliki mizi v jedilnici, prava umetnina, ki jo je bila dobila gospa Tončka za poročno darilo, je lepo odstranil in pokrtil mizo s časopisnim papirjem. Potem je prinesel na operacijsko mizo svoji žrtvi, obe družinici z balkona. Vse je delal hitro v odsotnosti svoje žene in želel, da bi bila operacija opravljena vsaj do njenega povratka s trga. Pa je že tako, da je takrat rado kaj narobe, ko si misliš, da je vse v najlepšem redu. Veljko je začul korake in naenkrat so se vrata v jedilnici odprla. Niti videl še ni obličja svoje ljube ženke, ko je že padala in ropotala toča: »Ti dedec ti, ali si znorel? Kdo ti je to dovolil? Moj bog, moja draga jedilnica, ves naš ponos! Deset let sva jo plačevala na obroke, sedaj pa naj jo tvoje čebele popackajo! In ta kauč, ti fotelji! Marš ven! Na ulico ti zmečem tvoje dolge rilčke. Raje nobenih čebel pri hiši, ko pa zamazano jedilnico!«

Veljko je brez besedice klonil, saj se je takoj zavedel, da ga je močno polomil. Prijetni družinski pogovor se je razvijal še dalje, večinoma pa je govorila gospa Tončka. V tem brezupnem položaju Veljko ni več vedel, kaj naj stori. Pa jo je spet pogruntala njegova boljša polovica. Očitno je imela razumevanje za reševanje tako perečega problema in je zato končala: »No, če že misliš kaj takega, potem naredi to v kopalnici!«

»Sijajna misel,« si je dejal Veljko. Tokrat sta se z ženo lepo pogovorila, celo pomagala mu je izprazniti kopalnico, kjer je imel Veljko del skladišča za svoje čebelarje potreščine; tu so samevali hramčki in plemenilniki. V sladkem hrepenenju in drhtenju ter v veselem pričakovanju tisti večer ni mogel zaspati. In glej čudo, tudi žena ne. Pa sta vselej ob takih prilikah oba našla imenitno zabavo: vzela sta kriminalne romane v roke in dostikrat brala tja do zore. No, nocoj je Veljko prej nehal, zavedajoč se, da ga čaka

drugo jutro važno opravilo, za katerega mora biti duševno in telesno pripravljen.

Bilo je še temno, ko je Veljko že nosil debela bukova drva iz kleti v četrto nadstropje. Za to priliko je izbral same grče, da bi bilo čim topleje. Sicer jih je hranil za kuho voščin oziroma za pustno soboto, ko bodo prišli dragi prijatelji v vas. Lani, na pustni torek, je Solatarjev Jože celo slekel suknjič in v sami srajci glasno prebiral častno diplomu, ki so jo prinesli čebelarji Veljku v znak spoštovanja, prijateljstva in pa seveda kot priznanje za uspehe na čebelarskem področju, zlasti pa pri vzreji matic. No, operacija je važnejša ko prijatelji in zato je zakuril, da je kar pokalo v peči. Ko je bilo že toplo, da so Veljku stale potne kapljice na čelu, je prinesel na kopalno kad, ki jo je bil prej prekril z deskami, oba panja. Oblekel je »pajaca«, svojo znano čebelarsko uniformo, si zastrl obraz s pajčolanom in na roke nataknil gumijaste rokavice. Hotel je začeti, a revež, zmeden in nepočakan kot je bil, ni vedel, kateri panj je šumel. Oba je bil odnesel nazaj na balkon po tisti tragediji v jedilnici in ni prav nič pomislil na to, da bi ju postavil vsakega na prejšnje mesto. Saj sta bila oba panja do pičice enaka in sedaj ni vedel, kateri je brezmatičen. Toda treba je bilo pohiteti. Veljko se je hitro odločil: »Vseeno je, katerega odprem najprej. Saj bom tako združeval.«

Drhtel je, ko je odpiral vrata; prijeten vonj po ajdovem medu in čebelicah je začel dražiti njegove nosnice. Odprl je okence in tedaj — glej čudo vseh čudes: čebele so vdrle iz panja ko sredi kakega junijskega prevoza čebelarju prevaževalcu kje na poti med Vinkovci in Brodom, ko odpira dušče se družine in jih tako rešuje. Okrog luči jih je bilo vse polno, pa na stropu in stenah tudi. Ko je zložil vse sate na kozico, je opazil bežečo matico. Zagrabil jo je in hitro vrgel nazaj v panj. »No, ta ni pravi,« si je dejal. »Ta ni šumel. Torej bo oni drugi brez nje.« Vrnil je sate v panj in odprl drugega. Medtem pa se je ženka vrnila s trga in ga klicala. »Tu sem, delam, pusti me pri miru!« je odvrnil. Ženka je odprla kopalnico in jo v istem hipu spet zaprla. Nudil se ji je čudovit prizor: v kopalnici cel roj čebel, ki so letale, ko da bi rojile sredi junija, med njimi pa uniformiran čebelar, ki vneto pregleduje sate.

»Glej ga šmenta,« je vzkliknil Veljko, ko je žena odšla, »kaj pa je tamle?« In zagledal je na satu lepo drugo matico. »Torej jo ima tudi ta družina,« je vzkliknil. Po vsem telesu ga je streslo, kot bi ga prešinil električni tok. »Pošteno sem ga polomil!« si je dejal in premišljeval, ali bi bilo prav in umestno, da sporoči to ženi. »Nak, ne bom!« se je odločil, pa mu je spet drugi glas vesti svetoval: »Le povej ji, saj bo vendar vesela, da imata obe družini matici!« Ta glas ga je slednjič premagal. Počakal je še, da se je kopalnica malce ohladila, potem pa je pometel čebele s sten in okna v lonec in jih tako vrnil družinicama. Ko je delo opravil, je odšel k ženi, da ji poroča o uspehu.

»Joj, kakšen pa si?« ga je sprejela z začudenim glasom ženka, ko je vstopil v kuhinjo. »Ves si zamazan in zaudarjaš ko šmarni kozel. Vsega so te čebele popackale. Ježeš, kakšna mora biti šele kopalnica!«

Veljko je postal ves mehak in otožen. Milo je izjavil: »Žena, najraje bi se razjokal. Obe družini imata matici!«

»Oh,« je odvrnila žena, »saj sem vedela, da ga boš spet polomil. Pa naj že bo, da so le čebelice v redu!«

Veljko je povabil ženo v kopalnico, potem ko ji je svečano zagotovil, da v njej ni nobene čebelice več, ki bi ji utegnila biti nevarna. Še danes se kesa, da je to storil. Komaj je stopila v kopalnico in pogledala na stene in strop, se je ulila ploha silovitih besed, ki so kar podirale Veljkovo že tako in tako omajano dobro voljo.

»Poglej, kakšna je kopalnica! Od stropa do tal vsa po... Očisti jo, kakor veš in znaš, jaz ne prispevam niti beliča. In če jo bo treba spet preslikati, ne bo šlo iz skupnega gospodinjanskega fonda. Od svojega denarja, ki ga imaš za mesečne izdatke, boš plačal pleskarja, ti neroda čebelarstva!«

(Konec)

opazovalnice

LETNO POROČILO OPAZOVALNIH POSTAJ ZA ČEBELARSKO LETO 1954-55

JANEZ SKRK

V tem času je imela ZČDS 23 opazovalnih postaj, med njimi eno pre-makljivo, druge pa stalne. Že v začetku razdobja je prenehala z delom opazovalnica Zajčje polje-Kočevje (opazovalec Grabrijan Jože). Z mescem majem pa so prenehale tri opazovalne postaje: Moščeniška Draga (opazovalec Sila Edmund), Tinjan-Istra (opazovalec Brečevič Ivan) in Pristava-Ljutomer (opazovalec Šiško Stanislav). Zato se je število opazovalnih postaj zmanjšalo in je ZČDS dobivala bolj ali manj redno le 19 mesečnih poročil. Po teh poročilih so bila sestavljena mesečna poročila, ki smo jih objavljali v Slovenskem čebelarju.

Zimska doba

Ob še dokaj ugodnem vremenu so konec septembra in v začetku oktobra čebelarji pregledovali in krmili čebele. Le zelo močne družine so si nabrale zadostne zimske zaloge. Nekateri čebelarji so zazimili panje brez zadostne zimske zaloge (Zajčje polje). Na Gorenjskem pa je bilo veliko povpraševanje po suhih čebelah za ojačanje družin.

Toplo in za čebele ugodno vreme se je v drugi polovici mesca novembra občutno ohladilo, saj so po raznih krajih (Dražgoše, Rogatec, Lovrenc na Pohorju) ugotovili do -10°C . Snežne padavine so bile povsod, razen v vzhodni Sloveniji. Prezimovanje čebel je bilo normalno, kakor tudi poraba hrane (mesečni povpreček $-70,5$ dkg). Le tam, kjer so čebelarji krmili še v novembru (Žerovnica, Lovrenc na Pohorju), je bila poraba nekoliko višja.

Vreme mesca decembra je bilo zelo toplo in razmeroma lepo. Čebele so prezimovale normalno. Le poraba je bila nekoliko previsoka (—90 dkg) zaradi mile zime, ki je omogočila čebelam precej izletnih dni, predvsem v prvi dekadi, česar so bili čebelarji, ki so v oktobru ali novembru krmili, zelo veseli.

Tudi januar je bil izredno topel, saj je bila srednja mesečna temperatura $+0,8^{\circ}\text{C}$, lansko leto (t. j. leta 1954) pa $-5,2^{\circ}\text{C}$. Dnevi so bili deževni ali pa je padal sneg, ki pa se ni obdržal. Nekaj lepega vremena v začetku druge dekade so čebele izkoristile za izlet skoraj po vsej Sloveniji, drugi izlet pa je bil zadnje dni v mescu. Na Primorskem so izkoristile lepo vreme v tem času za bero cvetnega prahu na mandeljevem drevju in rožmarinu. Poraba zaloge je bila normalna (—75,7 dkg).

Lepo, toplo spomladansko vreme je prevladovalo skoraj vso prvo polovico mesca februarja in je družine precej razgibalo. Čebele so začele nabirati cvetni prah, matice pa zalegati. Po prehodnih ohladitvah se je po dolgem zavlačevanju ob zaključku mesca prava zima šele pričela. Zaradi nastopa zime so se morale čebele kljub toliki razgibanosti zopet stisniti v gručce.

Nizke temperature, sneženje in burja so bile poglavitne značilnosti vremena v mescu marcu. Sneg, visok do 80 cm, je pokrival zemljo ves mesec skoraj povsod v Sloveniji. Od 15. do 20. marca se je vreme zboljšalo in čebele so ta čas živahno izletavale. S tem je prenehalo najdaljše brezizletno razdobje, ki je trajalo od 10. februarja dalje. Pri prvih pregledih mrtvic skoraj ni bilo opaziti, zalege pa je bilo zelo malo ali sploh nič.

Zgornji podatki kažejo, da so lahko čebele pozimi večkrat izletavale in se pri tem znebile blata, ki se je nabralo v njihovem črevesju. Večje težave so bile s hrano. Koliko so jo porabile je razvidno iz grafikona (spodnja pikčasti črta). Tu so vneseni povprečki 15 postaj za vsako mesečno tretjino zimskih mescev. Tabela nam kaže povprečno zimsko porabo (—569 dkg), ki je za 31 dkg pod dolgoletnim zimskim povprečkom. Čebele so v splošnem dobro prezimile, le tam, kjer so šle zaradi slabe paše v zimo brez jesenskih mladice in šibke, so kljub zadostni hrani panji oslabei.

Pomlad in poletje

V mescu aprilu je bilo vreme zelo muhasto. Sneg, dež, mraz in burja so gospodarili v prvih dveh dekadah po vsej Sloveniji, razen na Primorskem in v Istri, kjer je bilo sicer hladno in vetrovno vreme, vendar brez padavin. Zaradi zakasnele zime so čebelje družine v razvoju zaostale najmanj za dva tedna. Sadno drevje je začelo cveteti v drugi in tretji dekadi, vendar šibke družine tega cvetja niso mogle izkoristiti deloma tudi zaradi mrzlega in vetrovnega vremena. Nič bolje ni bilo v Istri in na Primorskem, kjer je suša v aprilu popolnoma uničila vso vegetacijo. Tudi na Notranjskem je suša v tretji dekadi aprila povzročila, da je resa zelo malo medila. Zaradi premajhne zimske zaloge in ker je prva pomladanska paša odpovedala, so se ponekod znašle čebele brez hrane. Ker v nekaterih krajih v maju ni nobene paše, so morali čebelarji čebele pitati.

Poraba in donos medu 15 opazo

Opazovalnica	Panj pridobl								
	April			Maj			Junij		
	I.	II.	III.	I.	II.	III.	I.	II'	III'
	dekadi			dekadi			dekadi		
Breg—Tržič	-40	-110	-60	-30	+10	-70	+50	+660	+90
Dražgoše—Škofja Loka	-50	-90	-50	+170	-190	-180	+20	+580	+360
Žerovnica—Postojna . .	-80	-75	+75	+215	+25	-65	+135	+515	+360
Krka—Stična	-90	-65	-55	+255	-40	+70	+490	+470	+195
Novo mesto	—	-70	—	+95	+65	+200	+260	-120	-120
Ribnica na Pohorju . .	-90	-50	-40	+20	+5	-15	+40	+380	+310
Sv. Lovrenc na Drav. p.	-75	-65	+125	+220	-20	+270	+485	-150	+5
Rogatec	-50	-20	+100	+370	-60	-30	+800	+550	-10
Bučkovci—Ljutomer . .	-25	-85	+270	+270	-125	+235	+190	-335	-75
Cezanjevci—Ljutomer	-20	-70	+90	+110	-80	+140	+460	+140	+10
Prosenjakovci—M. Sobota	-20	-80	+220	+110	-100	+310	+1350	+290	+40
Lendava	-30	-20	+120	+100	-90	-180	+1510	-170	+50
Bilje—Renče	—	+45	+105	+30	+190	+620	—	—	—
Logatec	-17	-36	-40	+20	+70	-10	+80	+180	+250
Sv. Lovrenc na Pohorju	-80	-75	-70	+175	+55	-80	+95	+595	+440
Povprečki	-44,5	-57,7	+52,6	+142	-19	+81	+397,6	+239	+127
		-50			+204			+764	

Vreme in podatki tehtnice v času akacijeve

Datum	Temperatura ob določeni uri dneva					
	6	7	8	13	17	19
17. maja 1955	+8,5	+10,8	+12,0	+19,5	+18,5	+16,0
18. maja 1955	+14,0	+14,5	+16,0	+19,0	+16,0	+16,0
19. maja 1955	+14,0	+12,5	+10,0	+14,5	+18,0	+15,0
20. maja 1955	+10,0	+12,0	+13,5	+20,0	+20,5	+17,0
21. maja 1955	+10,5	+12,5	+14,0	+14,5	+14,0	+13,0
22. maja 1955	+9,0	+9,0	+9,0	+17,0	+15,0	+13,5
23. maja 1955	+6,5	+8,0	+12,5	+15,5	+16,5	+14,5
24. maja 1955	+7,0	+9,5	+12,5	+18,0	+18,0	+17,0
25. maja 1955	+8,5	+10,0	+14,0	+21,0	+19,5	+17,0
26. maja 1955	+9,5	+11,0	+15,0	+21,0	+20,5	+18,0
27. maja 1955	+14,0	+15,0	+16,0	+22,0	+22,0	+20,0
28. maja 1955	+17,0	+17,0	+17,0	+19,0	+18,0	+17,0

valnih postaj v poletni dobi 1955

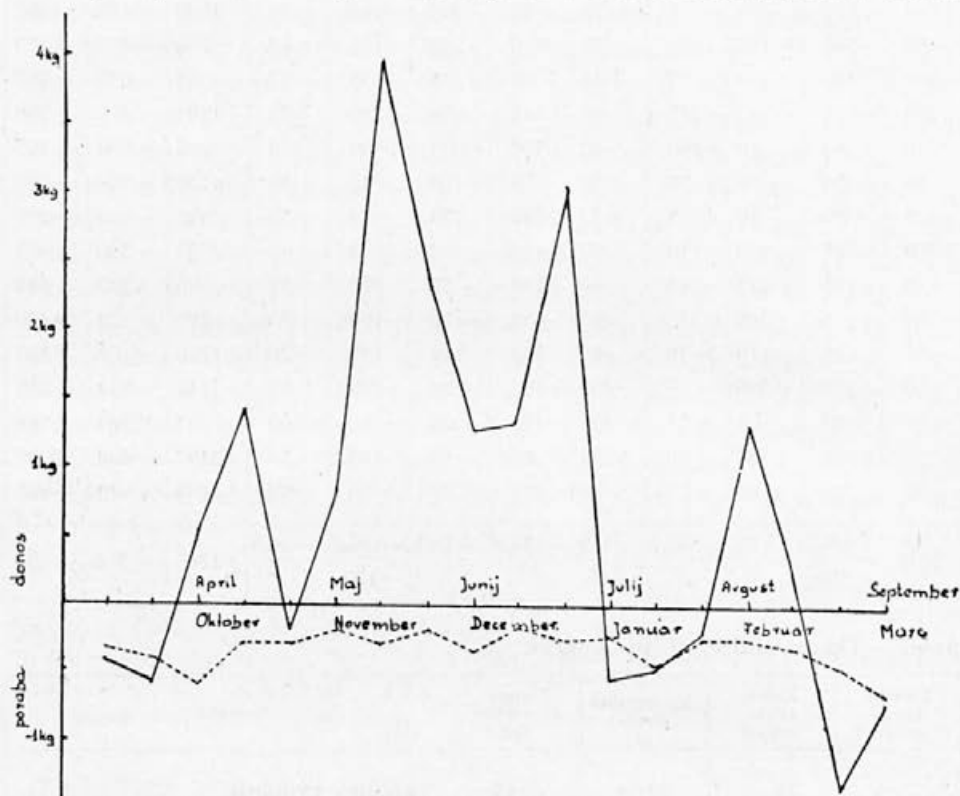
ali porabil dkg v									Skupaj	Poraba v zimskih mesečih	Čisti donos ali poraba v dkg
Julij			Avgust			September					
I'	II'	III'	I'	II'	III'	I,	II'	III'			
dekadi			dekadi			dekadi					
+340	+840	-50	-110	+170	-20	+200	-140	-50	+1680	-420	+1260
-50	+340	-110	-70	-20	+10	+300	-150	-50	+770	-400	+370
+205	+420	+150	+35	-45	-65	-70	-35	-35	+1665	-685	+980
+205	+175	-345	-155	+5	+345	-50	-190	-55	+1165	-465	+700
+230	+5	-10	+160	-10	+590	+290	-360	-200	+1005	-600	+405
+60	+530	+30	-50	+30	+70	+160	-40	-50	+1100	-540	+560
+125	+50	+10	-5	+20	+280	-230	-90	-50	+905	-670	+235
+580	+605	-120	-110	-70	+120	-90	-70	-	+2495	-390	+2103
+35	-195	-215	-140	-60	+195	-55	-170	-35	-320	-520	-840
-100	+170	-240	-150	-50	+60	-70	-150	-50	+200	-670	-470
-50	-20	-110	-30	-80	+220	-120	-150	-70	+1710	-1160	+550
+60	+530	-290	-	-430	+190	+30	-180	-60	+1140	-520	+620
+80	+25	+5	-75	-105	-115	-20	-40	-160	+585	-345	+240
+350	+600	+580	+80	+455	+200	-65	-140	-70	+2487	-480	+2007
-50	+725	-65	-75	-95	-75	+215	-50	-90	+1495	-670	+825
+134,7	+306,5	-52	-46,5	-19	+133,6	+28,3	-130,5	-68,5	+1205	-569	+636
+389			+68			-170					

paše. — Opazovalnica »Bilje—Renče«

Začetek izleta ob uri	Konec izleta ob uri	Izletne ure dneva	Donos ali poraba dkg	Opombe
7 1/2	18	10 1/2	+15	začetek cvetenja
5	13	8	+65	zaradi dežja in vetra prekinjeno za 2 uri
12 1/2	18	5 1/2	+40	na Čavnu sneg, dopoldne neurje
7 1/2	18	10 1/2	+50	dopoldne burja, slab izlet
7 1/2			-25	slab izlet, močna burja, na Čavnu sneg
10 1/2	18	7 1/2	+40	burja, popoldne slab izlet
7 1/4	18 1/4	11	+135	vdor vetrov iz raznih smeri
7 1/2	18 1/2	11	+125	jugozahodnik vleče ves dan
7 1/2	18 1/2	11	+135	popoldne vleče jugozahodnik
7 1/4	18 1/2	11 1/4	+105	popoldne vleče jugozahodnik
6 1/4	19	12 3/4	+125	brez posebnosti
7 1/2	18 1/2	11	-20	vetrovno

Tehtnica se je ponekod nekoliko dvignila v začetku maja, ko je bilo še dokaj ugodno vreme in so čebele brale na sadnem drevju, ki je skoraj vse istočasno cvetelo, na oljni repici, regratu itd. O rojih je bilo slišati zelo malo.

Akacija je začela cveteti na Primorskem že v drugi polovici maja. Potek akacijevе paše v Biljah nam kaže objavljena tabela, iz katere je razvidno, kako vplivajo razni činitelji na medenje in višino donosa ali porabe. Čebele

Donos in poraba medu v letu 1954/55. (Iz vlečena črta: donos in poraba v poletnih mescih, pikčasta črta: poraba v zimskih mescih)

sta pri paši ovirala veter in slabo vreme, tako da so približno v sredini pašnega razdobja lahko izkoristile za bero samo nekaj ur na dan. Na histogramu, v katerem so vneseni podatki zgornje tabele, pa lahko zasledujemo gibanje tehtnice med akacijevō pašo glede na povprečne temperature zaporednih pašnih dni. Cvetenje akacije se je zavleklo tja v sredo mesca junija. Boljši donos je preprečilo mrzlo in deževno vreme. Najvišji donos z akacije so bili zaznamovani v Prosenjakovcih pri Murski Soboti (1680 dkg), Lendavi (1390 dkg) in Rogatecu (1340 dkg). Celo na Bregu pri Trziču je medila akacija, čeprav navadno tamkaj ne medī. Na Pohorju (Ribnica na Poh. in Lovrenc na Poh.) je bilo nekaj donosa s travnikov. V Krki pri Stični

je bila mana na leski in hrastu, žal pa je tudi tu nagajal dež. Proti koncu junija je bila paša na pravem kostanju (Rogatec, Bučkovci), na Jelovici pa je medila smreka. Nekaj čebelarjev je točilo, bolj kot s točenjem pa so se pohvalili z roji (Prosenjakovci, Cezanjevci, Bučkovci, Lendava, Rogatec, Novo mesto, Lovrenc na Pohorju).

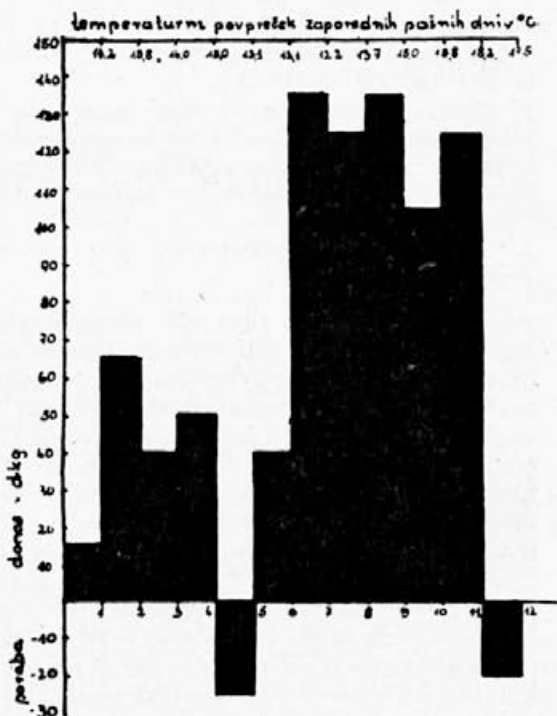
Paša na pravem kostanju se je nadaljevala še v začetku mesca julija. Sredi julija je v mnogih krajih Slovenije (pod Krimom, v okolici Rakeka in Cerknice, na Pohorju, v okolici Novega mesta, v Kočevju in na Goriškem) zamedila hoja. Medenje je zaradi močnega dežja in neurij večkrat prenehalo in zlasti v vzhodni Sloveniji donosa ni bilo opaziti. V območjih Notranjske pa je hoja še dosti dobro medila (okolica Postojne, Ravbarkomnde, Rakeka in Cerknice).

V tretji dekadi julija se je začela paša na otavi. V nekaterih krajih Slovenije (Prosenjakovci, Cezanjevci) je 22. in 23. julija toča otavo precej oklestila, tako da je bil tu donos zelo malenkosten. V ostali Sloveniji se je paša nadaljevala še v prvi in drugi dekadi avgusta, vendar vidnejšega donosa ni pokazala nikjer nobena tehtnica. V hojevih gozdovih je hoja v začetku avgusta še enkrat zamedila. Zaradi stalnih nalivov in izrednih ohladitev (9. in 10. avgusta), nenormalnih za mesec avgust, je paša večidel prenehala.

Proti koncu avgusta je zacvetela ajda in vzpodbudila čebelarje, katerih čebele so bile še vedno brez zimske zaloge, k novemu upanju. Ajda je sicer lepo cvetela in čebele so jo živahno obletavale, a donos je bil zelo majhen. Le redke družine so dobile nekaj kilogramov. Zdi se, da ajda ni medila zaradi mrzlih noči, drugi pa zopet vidijo vzrok neuspeha v suhih sončnih dneh in vzhodnih vetrovih. V okolici Lovrenca na Pohorju je večino ajde zbila toča.

Že v prvi dekadi mesca septembra je paša na ajdi zaradi dežja in hlada prenehala. Čebele so potem obletavale buče, sončnice itd., a tudi na teh rastlinah ni bilo posebne paše. Na splošno je moralo precejšnje število čebelarjev krmiti.

Tudi tisti čebelarji, ki so bili na žepku, se niso vrnili zadovoljni. Žeppek je bil zaradi obilne vlage zelo bujen, toda medenje je bilo kratkotrajno in

Gibanje tehtnice med akacijovo pašo

slabo. Mediti je začel 15. avgusta in le pravočasno prispeli čebelarji so dobili zimnico, z ostalimi pa je bilo tako, kot s tistimi na ajdi.

Kako se je gibal tehtnica v pomladni in poletni dobi, vidimo iz zgornje izvlečene črte v grafikonu. Porabi v aprilu je sledil nizek donos v maju, ki ga je v juniju nekoliko dvignila zakasnela akacijeva paša. Nekoliko večji donos v juliju pa nam zaznamuje čas hojeve paše. Donos je opaziti le še konec mesca avgusta med ajdovo pašo. Na tabeli dobimo podatke za porabo in donos 15 opazovalnih postaj v poletni dobi in povprečni letni donos. Za razdobje od oktobra 1954 do oktobra 1955 je bil povprečni letni donos + 656 dkg, medtem ko je bil leta 1951/52 + 21 dkg, leta 1952/53 + 1341 dkg in leta 1953/54 + 250 dkg.

Če primerjamo povprečni letni donos zadnjih štirih let, lahko ugotovimo, da minula letina le ni bila tako slaba. Donos sta dvignili akacija in hoja v krajih, kjer sta medili.

POROČILO ZA MAJ IN JUNIJ

Maj: V začetku prve dekade mesca maja je bilo vreme po vsej Sloveniji hladno in deloma deževno. Kmalu za tem je zavladalo obdobje suhega in toplega vremena. V severni in vzhodni Sloveniji je bilo konec dekade zaznamovanih tudi nekaj neurij. V drugi dekadi so nastopile po vsej Sloveniji kratkotrajne, a izdatne padavine. V višjih krajih (nad 500 m) je padel med dežjem celo sneg. V začetku tretje dekade je bilo zopet nekaj izdatnih padavin predvsem v zahodnih in osrednjih delih Slovenije. Zadnje dni v mescu maju je prevladovalo lepo in sončno vreme, temperatura se je močno dvignila in dosegla najvišje vrednosti v maju.

Življenje čebeljih družin se je v mescu maju normalno razvijalo. Ob prvih lepih dneh je postalo precej živahno v panjih, matice so pridno zalegale in čebele so predvsem v prvi dekadi nabirale na sadnem drevju, ponekod pa že (Pristava-Ljutomer) na rdeči detelji. Donos s te paše je bil, kot nam kaže tabela, razmeroma visok. Paša na sadnem drevju se je nadaljevala tudi v drugi dekadi. Poleg tega so čebele nabirale še na divjem koštanju in regratu. Po sadnem drevju je tudi drugod zacvetela rdeča detelja. Donos s te paše je bil zadovoljiv, škoda je le, da so rdečo deteljo zaradi zakasnelega razvoja prehitro pokosili. Ponekod je že v začetku, drugod pa šele sredi tretje dekade zacvetela akacija. Opazovalci poročajo, da jo je sicer precej pozeblo, vendar je izdatno cvetela. Marsikje je paša prenehala že konec mesca, tu in tam pa se je zavlekla še v junij. Kakor je razvidno iz tabele, so bili najvišji donosi v zahodni in jugovzhodni Sloveniji. Družine bi akacijevu pašo boljše izkoristile, če ne bi bile nanjo tako slabo pripravljene. O rojih v mescu maju skoraj ne moremo govoriti.

Zerovnica-Postojna: Družine, ki so prav dobro prezimile, saj so zasedale konec marca povečini vse sate, so v aprilu slabo napredovale, v maju pa še nazadovale. Zadnjega maja so bile šibkejše kot zadnjega aprila. Tako slabih družin konec maja še nisem imel, čeprav čebelarim že 46 let. Prav tako stanje je pri sosednjih čebelarjih. Mnenja sem, da je temu vzrok zelo slabo vreme v aprilu.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina	Dnevi			Sončni sij v urah	
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snegom		
	mesečni tretjini dkg									
Breg—Tržič	Maj	-60	+130	+170	+240	+14,1	30	7	—	208
	Junij	+90	+30	-110	+10	+17,1	29	13	—	181
Dražgoše—Škofja Loka		-50	+10	+100	+60	+11,6	28	6	1	153
		-30	-90	-180	-300	+12,5	25	17	—	140
Žerovnica—Postojna		-35	-110	-15	-160	—	30	11	—	250
		+130	+115	+90	+335	—	26	18	—	160
Krka—Stična		+210	+20	+790	+1020	—	30	9	—	198
		+300	+95	-160	+235	—	26	14	—	155
Novo mesto		-10	-20	+770	+740	+15,7	30	6	—	210
		+120	-240	-240	-360	+17,6	26	16	—	188
Dobava—Krško		+105	-45	+800	+860	+19,0	28	2	—	—
		+390	+40	-200	-230	+19,0	22	20	—	—
Sv. Lovrenc na Pohorju		-85	+30	+50	-5	+14,2	30	8	—	255
		+385	+170	-230	+325	+16,4	28	15	—	203
Sv. Lovrenc na Drav.p.		+490	+150	+810	+1450	+14,1	29	5	—	242
		+900	-280	-175	+445	+16,2	29	14	—	190
Rogatec		+400	+120	+460	+980	+15,0	30	8	—	205
		+1620	-250	-150	+1220	+18,6	30	18	—	150
Ribnica na Pohorju		-70	-10	—	-80	—	30	7	1	171
		+260	+260	-140	+380	—	30	15	—	215
Bučkovci—Ljutomer		+285	+135	+300	+720	+16,2	29	4	—	250
		+150	-200	-230	-280	+16,3	28	16	—	195
Cezanjevci—Ljutomer		—	—	—	—	+14,9	28	9	—	122
		+350	+10	-130	+230	+17,0	27	18	—	129
Pristava—Ljutomer		+555	-25	+490	+1020	—	31	6	—	251
		+1050	-185	-220	+665	—	25	14	—	126
Prosenjakovci—M. Sobota		+500	+170	+730	+1400	+14,5	28	5	—	189
		+2290	+70	-270	+2090	+16,1	27	16	—	150
Selnica ob Dravi		+320	+170	+130	+620	+13,2	29	4	1	271
		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lendava		+1240	+300	+370	+1910	—	30	5	—	251
		+920	-210	-340	+370	—	27	15	—	176
Logatec		+40	+200	+490	+730	+10,6	29	8	—	362
		—	-130	-110	-240	+15,5	20	23	—	220
Pušča—Bistra		+320	-100	+2640	+2860	+16,1	31	9	—	292
		+260	-675	-305	-720	+17,3	22	17	—	242
Bilje—Renče		-45	-70	+1440	+1325	+19,0	30	4	—	287
		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dragatuš—Črnomelj		-20	-20	+1280	+1240	—	13	3	—	—
		+105	-75	-150	-120	—	—	17	—	—
Ljubljana		—	—	—	—	+15,1	—	11	—	258
		—	—	—	—	+16,3	—	19	—	200
Povprečki		—	—	—	-892,1	+14,7	28,6	6,5	1	232,5
		—	—	—	-250,8	+16,7	20,8	11,3	—	177,6

Junij: Vreme mesca junija je bilo za čebele zelo neugodno. V sredini prve dekade je bilo izredno toplo in suho vreme, medtem ko sta bila začetek in konec hladna in mokra. V drugi dekadi je prevladovalo oblačno vreme z normalno množino padavin in podpovprečnimi temperaturami. Tudi za tretjo dekado veljajo te vremenske značilnosti, le deževnih dni je bilo nekoliko več. V splošnem je bil mesec junij hladen in zelo deževen.

V prvi dekadi mesca junija se je nadaljevala paša na akaciji, deloma pa so čebele brale tudi na travniških cvetlicah. Akacijeva paša je bila tudi v Srbiji, kot poroča opazovalec Počivavšek, dokaj dobra. V drugi, posebno pa še v tretji dekadi je slabo vreme čebele na travniški paši zelo oviralo, tako da so jo kaj slabo izkoristile. Kot je razvidno iz tabele, je bila poraba medu v tem času razmeroma visoka. Na Pohorju (Lovrenc na Poh.) je medila ves mesec v glavnem le smreka. Opazovalec iz Dražgoš poroča, da so zaradi pomanjkanja obnožine v drugi polovici mesca matice prenehale zalegati. Opazovalca iz Lokev (premakljive postaje) in Bučkovec poročata, da so čebele zaradi slabe paše začele izganjati trote. Po drugih krajih so družine dokaj dobro razvite. O rojih je malo slišati. Še najbolj se pohvali z njimi opazovalec iz Krke pri Stični.

Lovrenc na Pohorju: Panj na tehtnici je dal 915 dkg medu in dne 26. junija 310 dkg težak roj. Povpreček medu na panj je bil 580 dkg. Rojev je bilo zelo malo.

Zerovnica-Postojna: Dne 3. junija je obiskal tukajšnje čebelarje tovariš dr. Leon Kocjan iz Ljubljane. V vseh čebelnjakih je ugotovil nose mavost.

Delovno predsedstvo na letni skupščini Saveza pčelara v Beogradu

ALOJZ PODLOGAR

Na Dolu pri Hrastniku smo dne 30. junija 1956 položili v prerani grob dobrega čebelarja, skrbnega očeta in uglednega pevovodjo, tovariša Lojzeta Podlogarja, ki je umrl v starosti 64 let. V tridesetih letih je s svojo sposobnostjo in pridnostjo vzgojil nešteto dobrih pevcev v Hrastniku in na Dolu. Zapustil je žalujočo ženo in dve hčerki. Za njegove čebele bomo poskrbeli drugi čebelarji, da ne bodo propadle.

okupacijo preživiljal
skem taborišču.

Kako je bil pokojni Lojze priljubljen pri vseh, zlasti pa med čebelarji in pevci, priča velika množica ljudi, ki ga je spremljala na njegovi zadnji poti. Naj mu bo lahka slovenska zemlja, zaradi katere je med najtežje dni svojega življenja v zloglasnem dachauskem taborišču.
Čebelarški odsek KZ Dol

FRANC ROŠKAR

Še mlad — rojen 10. oktobra 1904 — nas je za vedno zapustil 22. junija letošnjega leta Roškar Franc, kmet na Gočovskem vrhu 60, vnet čebelar in član čebelarške organizacije od leta 1934. Od leta 1946 je bil delaven odbornik naše družine, čebelariti pa je začel že s petnajstim letom. Ostal nam bo vsem v častnem spominu! Hudo prizadetim svojcem izrekamo prisrčno sožalje.

Čebelarška družina Gradišče
v Slovenskih goricah

MATIJA ASNBERGER

V mesecu maju leta 1956 smo zgubili hrastniški in dolski čebelarji enega izmed svojih najnaprednejših čebelarjev, tovariša Matijo Asnbergerja. Doživel je 80 let. Čebelaril je že od svojih mladih let ter bil nam vsem dober tovariš in svetovalec v raznih čebelarških vprašanjih. Takoj ko so se pojavili AŽ-panji, je začel v njih čebelariti in jim ostal zvest vse do svoje smrti. Marsikomu je s svojim znanjem in roji pomagal, da je postal čebelar. Vsa dolga leta je bil zvest naročnik Sloveskega čebelarja.

Bližnji in daljni čebelarji ga bomo ohranili v trajnem spominu.
Čebelarški odsek KZ Dol

Vzgoja čebelarjev v Rusiji. Iz ruskega lista »Pčelovodstvo« povzemamo naslednje podatke. — Inštitut za znanstvene raziskave je sklenil takoj po vojni ustanoviti prvorazredni učni center za čebelarstvo, kjer naj bi predavali strokovnjaki iz čebelarstva, agronomije, veterine in biologije. Danes je ta inštitut na višku. Teoretični študij traja 6 let, praktični 4 leta. Teoretični del obsega zgradbo panja in ravnanje z njim, čebelje sovražnike in bolezni, ekonomijo in organizacijo čebelnjaka, metode pouka itd.

Inštitut razpolaga že zdaj z velikim številom predavalnic, laboratorijev, delavnic, opazovalnih panjev, knjižnico itd. V muzeju imajo modele, fotografije, diagrame, čebelarsko literaturo; skupno več kot 500 razstavnih predmetov. Učencem sta zagotovljeni hrana in stanovanje. Živahno je klubsko življenje; imajo radio in televizijske aparate. Služatelji lahko prisostvujejo znanstevnim konferencam in se celo udeležujejo diskusij. V letih 1945 do 1953 je inštitut usposobil 216 čebelarskih učiteljev. Razposlali so jih po Rusiji, Ukrajini, Beli Rusiji, Srednji Aziji, na Kavkaz, Ural in na Daljni vzhod, kjer vzgajajo nove strokovnjake. Doslej so jih vzgojili več kot tisoč pet sto.

Odmiranje čebel na Norveškem. Leto pomlad je pomrlo na Norveškem veliko število čebeljih družin, kar si razlaga norveški čebelarski raziskovalec Otto Erup takole: 1. Krive so tega slaba jesen, dolga zima, pozna pomlad in prezimovanje s starimi čebelami. 2. Čebele so nabrale malo peloda in so šle v zimo 1954 z nezadostnimi rezervami beljakovin. 3. Spomladi 1955 niso dobile nobene peloda, pri zimskih čebelah pa so se izčrpale beljakovinske zaloge, ko se je začelo zaleganje. Nosema se v takih okoliščinah lahko hitro in usodno širi.

S. R.

Folbeks. V nekem francoskem čebelarskem listu objavlja čebelar L. Mages svoja opazovanja o vplivu folbeka in amonijevega nitrata pri dodajanju matic. Medtem ko dim folbeka ne po-

vzroči pri čebelah nobene škode, je opazil Mages, ko je po uporabi amonijevega nitrata dodal matico, da so čez nekaj časa starejše čebele izvlekle iz panja okoli 50 mladih čebel. Padle so na tla in niso mogle več leteti. Preiskava ni mogla ugotoviti nobene bolezni. Če je na mladice, ki so padle na zemljo, posijalo sonce, so začele gladiti krila in se čez nekaj časa dvignile. Pri dimljenju s folbeksom ni bilo takih pojavov. Še več! Zdravljene čebelje družine so bile veliko bolj živahne.

L. Bailey in E. Carlisle sta v letošnji majski številki časopisa Bee-World objavila uspehe zdravljenja čebel s sredstvi, ki uničujejo pršice. Ta sredstva se imenujejo acaricidi. Kot najboljši acaricidi so se izkazali klorbenzilati: švicarsko in zahodnonemško zdravilo Folbeks, belgijsko zdravilo Dimite (P. K.) in zdravilo p-chlorophenyl, p-chlorobenzene sulfonate (ovotran). Poizkuse sta napravila v laboratoriju in v čebelnjaku, ki je last društva British Standard National, pa tudi zunaj na terenu. Vsak laboratorijski poizkus sta naredila v šestih majhnih prašilčkih, v katerih ni bilo več kot 25 čebel. Zunaj na terenu pa sta zdravila panje v mescu aprilu in maju leta 1954 ter v juliju in avgustu leta 1955. Eni poizkusi so pokazali, da so bile vse pršice v čebelah, zdravljenih z zgoraj navedenimi zdravili, po 48 urah mrtve. Drugi poizkusi so pokazali, da vpliva na uspeh zdravljenja tudi temperatura zraka. Zdi se, da je toplo vreme v zgodnjem poletju pred glavno pašo najugodnejše za uspešno zdravljenje čebeljih družin s temi acaricidi.

Dr. L. K.

Čebele v boju proti napadalcem. Med koroškimi čebelarji v okolici Dravograda kroži tale zgodba: Ob zadnjem napadu Turkov na Koroško so za obrambo Dravograda in gornje Dravske doline uporabili tudi čebele. Pri Kluzah, 4 km niže Dravograda ob Dravi, je naravna obrambna točka. Tik nad cesto so skoraj navpične skale, na spodnji strani pa breg strmo pada do Drave. Tu je stal v srednjem veku utrjen gradič

oziroma zatočišče, kjer so se ustavljali vozniki, ki so vozili s Stajerske na Koroško ali obratno. Ko se je turška vojska pomikala po Dravski dolini, so pri Klužah napravili zasedo. Nad cesto so pripravili celo vrsto kranjičev. Nad njimi v hribu pa so pripravili kamenje. Kakor hitro je čelo turške vojske prišlo v sotesko, so začeli ljudje valiti s hriba kamenje na kranjiče. Razburjene čebele so planile iz panjev in začele pikati konje in vojake. Nastala je huda zmeda. Konji so začeli divjati in skakati v valove Drave, kjer je precej Turkov utonilo. Drugi so se obrnili na vrat na nos in jo ucvrli nazaj. Cela vojska se je nato vrnila. Dravograd in gornja Dravska dolina je bila po zaslugi čebel rešena napadalcev.

L. Šnabl

Razstreljevanje ogroža čebelarje družine. Blizu Radelj ob Dravi, v kraju Spodnja Vižinga, kjer so gradili cesto zaradi zaježitve Drave za novo hidrocentralo, so pri čebelarju K., ko so začeli razstreljevati, iztele vse čebele z matico vred iz 14 panjev. Ravno tako so pri čebelarjih Š. in K. zaradi nemira čebele pobegnile, ko se je razstreljevanje tal nadaljevalo. Pri postaji Vuhred ob Dravi so čebelarji panje premestili v drug bolj miren kraj, da ne bi bili ob družine.

K. L.

Ali izdelovanje satovja zmanjšuje donos? Že pred šestdesetimi leti je Gerstung z besedo in peresom zavračal mnenje, da naberejo čebele tem manj medu, čim več grade. Vendar je še danes mnogo takih čebelarjev, ki so prepričani, da je donos pri gradečih družinah manjši kakor pri tistih, ki ne grade, da porabijo čebele za 1 kg voska 10 kg medu in da imajo rajši staro satje, ker je toplejše. V minulih letih so se v Nemčiji intenzivno ukvarjali s tem vprašanjem in dognali, da sta izdelovanje satja in donos v resnici nekako povezana, toda ravno v nasprotnem smislu, kot so včasih domnevali. Čim več satnic izdelata panj spomladi, tem večji je njegov letni donos medu. Z drugimi besedami povedano: čim več zmore družina pri graditvi, tem večja je njena moč pri izkoriščanju paše. Seveda ta trditve ne velja za vsak posamezen panj v vsakem letu, ker sta gradnja in donos zelo odvisna od vsakokratnih zunanjih okoliščin.

Poskusi in primerjanja so pokazala, da so največ medu prinesle družine, ki so izdelale 12 satnic. To potrjujejo storitve 295 družin, o katerih so delali zapiske več kakor štiri leta zaporedoma. Čim več so družine gradile, tem bolj so bile marljive, njihov donos pa je bil mnogo večji, kakor so porabile hrane za potenje voska. Pokazalo se je, da obnova satja ustvarja veselje do dela.

To ugotovitev bi potrdil vsak kranjičar, ki vsaja roje v prazne škatle. Tu si morajo čebele zgraditi popolnoma nov dom in ga napolniti še s hrano, če hočejo preživeti zimo. Prezimujejo pa na novem satju! Ta način čebelarjenja je z jesenskim podiranjem poleg medu dal tudi mnogo voska, ki je bil v celoti čebelarjev čisti dobiček. Ker novi način čebelarjenja s premakljivim satjem v modernih panjih zahteva mnogo voska, bi moralo biti v interesu vsakega čebelarja, da ga čim več pridela ne le za lastno, ampak tudi za splošno uporabo. Saj ga industrija potrebuje velike količine in ni prav, da ga moramo uvažati za devize, ki bi bile drugje potrebne.

Spomladi naj torej čebele izdelajo čim več satnic, jeseni pa naj čebelar izloči vse nad pet let staro, nepravilno izdelano ali pri točenju pokvarjeno satje. To mora storiti tudi iz zdravstvenih razlogov, kajti čim bolj bomo obnavljali satje, tem manj skritih kotičkov bodo v njem našli razni škodljivci in klice nalezljivih boleznih. Lepe družine na brezhbnem, mladem satju naj bodo ponos vsakega čebelarja!

S. R.

Pregledovalni šotor. Takoj po ajdovi paši je treba čebelarje družine temeljito pregledati in ugotoviti njih stanje. Pregledovanje v tem času pa je zlasti v prestavljivih čebelnjakih, v kakršnih prevažamo družine na pašo, zelo neprijetno, ker pritiskajo od vseh strani tuje čebele in silijo v panj, ki ga pregleduješ. Ta vsiljivost čebel se celo lahko sprevrže v rop, posebno če si pri delu preveč natančen in počasen. Da se izogneš neprijetnim posledicam, si izposodi doma tri stare, morda že odslužene tančičaste zastore, v čebelnjaku pa dvigni tisto loputo vrat, kjer nameravaš pregledovati, toliko visoko, da je skoraj vzporredna s tlemi, in jo podpri s primernim kolom. Nato pritrdi na vrata ob obeh podolžnih robovih po eno zaveso, tretjo pa naberi na palico ali dovolj debelo žico in jo namesti zadaj počez. Tako

nastane za panji nekaj šotor, v katerem te tuje čebele ne bodo nadlegovale, a niti ne iz panja, ki ga pregleduješ, ker se bodo te vlovile v zavese in tam počakale, dokler jih ne izpustiš. Namesto okenskih zastorov lahko pri tem uporabiš tudi rjuhe, toda, če hočeš imeti v delovnem prostoru dovolj svetlobe, naj bo vsaj ena stran iz tančičastega blaga. Tudi pri točenju v brezpašni dobi se tak preprost šotor dobro obnese.

V. R.

Med so veliki gospodje že v davnih časih poleg dobre kapljice zelo cenili in ga pridno terjali od podložnih kmetov. Štajerskemu mogotcu Ivanu Erazmu Tattenbachu, ki ga poznamo tudi iz Jurčičevega istoimenskega romana in ki se je z Zrinjskimi in Frankopani leta 1670 uprl avstrijskemu cesarju Leopoldu I. ter bil zaradi tega obglavljen, so zaplenili vse premoženje. Samo na enem izmed njegovih gradov, Statenbergu pri Slovenski Bistrici, so ob tej priliki poleg drugega popisali 2510 veder vina, 472 kop žita, 12 sodov medu, sod žganja itd.

Deel

Zlata zrna iz »Janševega popolnega nauko o čebelarstvu«:

§ 52. Ako se matica ni prvič oprasila, bo šla še isti ali kak drug dan, ali včasih še večkrat na prašenje.

§ 55. Izkušnja me je naučila, da se šest tednov stara matica več ne spraši; mnogo jih celo ne izleti več na prabo, če jih je slabo vreme zadrževalo samo tri tedne.

§ 82. Medu moramo hraniti v zalogi vedno toliko, kolikor bi ga lahko porabili (za krmljenje) v najslabši letini.

§ 179. V naših deželah med smreka v začetku junija skozi tri tedne, če je vreme lepo. Če pa pride močan dež in hlad, tedaj poneha za tisto leto popolnoma. Jelka traja dalje, a medij komaj vsako šesto, sedmo leto enkrat dobro.

Ko Janša popisuje v § 24 razne panje, omenja, da »imajo nekateri steklene panje, da laže opazujejo čebelno delo«.

A. B.

Ena za kratek čas. Ko sem nekoč popoldne prišel domov, mi žena pove, da imam na akaciji na sosedovem vrtu roj. Stopim na balkon in ga zagledam. Kar slabe volje sem postal. Ni čuda, roj je visel na neki veji blizu vrha zelo vi-

sokega drevesa. Kosilo sem kar pustil in hitel roj ogrebat. Belokranjski slamnat koš sem prebodel z dolgo preklo in s tem čudnim korcem splezal na drevo. Dolgo je trajalo, preden sem bil pri roju. Bil sem brez sape in pot mi je curkoma lil po vsem životu. Ogledoval sem, kako bi roj najlaže ogrebel. Že sem preklo s košem začel premikati proti roju, pa mi je nekaj škrtnilo pod nogami. Veja, na kateri sem stal, se je sumljivo upogibala. Prestrašil sem se in se z levico še tesneje oklenil debla. »Kaj, če se veja, na kateri stojim, odlomi,« mi je šinilo skozi možgane. Po kratkem preudarku sem zlezal z drevesa, ogrebnik pa pustil gori. Vrnil sem se z močno vrvjo in se z enim njenim kosom trdno prevezal čez pas, z drugim pa privezal na debla. Nato sem vzel korec v roke, ga pomolil proti roju — na mah je bil preklicano težak! — in udaril z njim ob vejo, na kateri je roj visel. Ta se je povečini vsul v koš. V tistem trenutku pa se je veja pod mojimi nogami odkrehnila in zdrsnil sem za pol metra navzdol ter obvisel na vrvi. Seveda sem hkrati ogrebnik z rojem vred izpustil iz rok. Padel je z velikim truščem skozi veje na tla.

Bil sem ves trd od strahu. Obvisel sem tako, da sem bil obrnjen od debla. Vrv okoli pasu mi je naglo lezla pod pazduho. Z eno roko sem jo začel potiskati navzdol, z levico sem pa grabil okoli sebe, da bi se oprjel kake veje. Bil sem v obupnem položaju. Nazadnje se mi je vendarle posrečilo, da sem se obrnil. Pa je bil tudi skrajni čas, ker sem bil s svojimi močmi na koncu.

Ne vem, kako sem se od debla odvezal in kako sem prišel dol — ves opraskan in strgan. Samo to vem, da nekaj časa še stati nisem mogel, tako sem bil prestrašen in zdelan.

Za roj se potem čez dan niti zmenil nisem. »Naj gre k vragu!« sem si mislil. Zvečer sem vendarle šel pogledat, kam se je obesil. Ni ga bilo nikjer. Stopil sem do akacije, da spravim ogrebnik. Mislite si moje presenečenje, ko sem zagledal v postrani ležečem košu lepo zbran roj. Kar velik je bil. Ko je koš treščil na tla, matica ni izletela iz njega in so se rojeve čebele potem zbrale pri njej.

Tiste akacije ni več! Prav tako ni tistih čebel in panja, v katerega sem vsadil roj. Ostal pa je spomin na popisani dogodek in tudi ta je nekaj vreden.

A. B.

POROČILO

o V. rednem občnem zboru
Zveze čebelarških društev za Slovenijo

Tajniško poročilo je podal **tov. Cvetko**. Na zadnjem občnem zboru izvoljeni odbor se je na prvi seji konstituiral takole: predsednik Raič Slavko, podpredsednika Belec Janko in Mihelič Stane, tajnik Cvetko Franc, blagajnik Robida Franc in gospodar Kovič Janko. V nadzornem odboru je prevzel predsedstvo tov. Majcen Ivo. Med letom je zaradi starosti in bolehnosti tov. Raič odložil predsedniško mesto in je namesto njega vodil posle tov. Mihelič.

Ker se je pojavila v naših krajih čebelja pršica, je ZCDS vneto nadaljevala s tečajji o spoznavanju kužnih bolezni; bilo jih je 23; vodil pa jih je dr. Kocjan. Tudi vzreji matice je Zveza zopet posvetila posebno pozornost. Skupno s čebelarškim pododborom pri GZZ je priredila več vzrejnih tečajev, nekaj jih je pa organizirala tudi Zveza sama. Kjerkoli so čebelarji izrazili željo po predavanjih, smo jim ugodili. Vseh predavanj je bilo 21.

Odnosi s čebelarškim pododborom pri GZZ se izboljšujejo. Ustanovili smo skupno komisijo za zatiranje čebeljih bolezni. Omenjeni pododbor nas je vabil tudi na svoje plenarne sestanke. Na nekem takem skupnem sestanku smo razpravljali o reorganizaciji naših obveščevalnih postaj in ustanovili kakih 30 novih v gozdnih okoliših. Naši odnosi z drugimi čebelarškimi organizacijami so prijateljski, posebno pristržni pa so stiki s Pčelarsko centralo v Zagrebu, ki nam je vedno pomagala pri iskanju pasišč v Liki, Gorskem Kotaru in drugod. — Tudi s Savezom v Beogradu smo v stalnih stikih ter se redno udeležujemo njegovih sej. — Razmerje z Medeksom je korektno. Direktorja in komercialista smo povabili na eno izmed naših sej ter se z njima pogovorili o važnih stvareh.

Na občne zbere čebelarških društev smo tudi letos pošiljali svoje zastopnike. Ti zbori so bili dobro obiskani. Članstvo je pokazalo, da stoji strnjeno za svojo Zvezo, želi pa sodelovati z zadrž-

nim sektorjem. Tovariš tajnik je pozval članstvo, naj se vestno loti popisa čebelarstva, da dobimo pravilno sliko o njem. — V Zvezi je organiziranih 38 društev z 215 družinami in 5907 člani.

Zveza ima eno uslužbenko in enega honorarnega uslužbenca, ki opravljata tajniške in ostale posle. Dvostavno knjigovodstvo smo spremenili v enostavno. — Upravni odbor je imel v minulem letu 23 sej; širše seje so bile 3.

Tovariš dr. Kocjan je podal poročilo o čebeljih boleznih. Vsem boleznim čebel smo v zadnjih letih napovedali ostrejši boj kakor kdajkoli prej. V tem boju nam je pomagalo 370 izvedencev, ki smo jih za to usposobili na posebnih tečajih. **Pršičavost** je med čebelarji povzročila preplah. Danes že vsi razumejo, zakaj je v okuženih okoliših bila potrebna zapora po navodilih veterinarske službe. Po vztrajnem zdravljenju s folbeksom se čebelarstvo v okuženih krajih občin Crna, Mežica in Prevalje sedaj normalno razvija. Uspeh bi bil še večji, če bi bila povezanost boljša. **Nosemavost** je slovenskemu čebelarstvu v zadnjih desetih letih prizadejala veliko škodo. Zatiramo jo po mednarodnih predpisih. Letos smo nadaljevali z načrtnim pregledovanjem razširjenosti te bolezni v ljutomerskem okraju. To delo bo trajalo več let. Vztrajamo tudi pri tem, da se mora z zdravljenjem nosestavosti nadaljevati. Borba proti širjenju tega najbolj zahrbtnega sovražnika naših čebel je absolutno potrebna. — **Kuga čebelje zalege** je v naših čebelnjakih redka bolezen. Slovenski čebelarji so jo s podporo Državnega zavarovalnega zavoda domala popolnoma zatrli. Naglašamo, da je naša čebela zelo odporna proti boleznim in v splošnem zdrava, kar ji je tujina v preteklosti vedno priznala in ji priznava tudi sedaj. — Vsem izvedencem za čebelje bolezni, ki so v preteklem letu pomagali zaščititi zdravje naše čebele, bodi izrečeno priznanje.

Tovariš Kopitar Ciril si je kot gospodar Zveze postavil dve nalogi: 1. popisati inventar Zveze in 2. urediti evidenco Čegojev ter likvidirati tiste Čegoje, katerih zakupniki vračajo čebele. Čegojev je bilo 11; 6 je zakup odpovedalo.

Po sklepu odbora so imeli prvenstveno pravico za nakup teh čebel dosednji zakupniki. Dovolili smo jim obročno odplačevanje. Zveza ima še en osebni avto znamke Adler, en tovorni avto, dve motorni kolesi, eno ogrodje motornega kolesa in tri prikolice.

Tovariš Rojec Vlado je poročal v imenu uredniškega odbora, ki ga sestavljajo tovariši dr. Kocjan, Mihelič, Raič, Robida in Rojec. Letos smo naklado **Slovenskega čebelarja** dvignili na 5500, ker je lanska naklada (5000) popolnoma pošla. Sklep enega prejšnjih občnih zborov, da list pošiljamo le tistim, ki so ga plačali naprej, smo pravzaprav omilili, ker smo zahtevali, da društva pošljejo Zvezi sezname in garantirajo plačilo. Če torej kdo lista ni dobil, je to krivda društev in družin. Zaradi pritožb glede izhajanja lista smo sklenili, da bo letos čebelar izhajal mesečno. Storili smo vse, da bi ta sklep uresničili, obletali vse tiskarne, a brez uspeha. Tudi dosedanja naša tiskarna ni prevzela obveznosti, da bi list redno izhajal, le toliko se je obvezala, da bo v letu izšlo določeno število števil. V takih razmerah je urednikovo delo vse prej kot prijetno. Mesečno izhajanje lista je torej popolnoma nemogoče, saj imamo še z dvojnimi številkami težave. Vseh teh težav podeželje ne razume, ker ne pozna položaja, pa je včasih v kritiki preostro. — Pritožbe so tudi glede vsebine. Nekaterim je Čebelar preučen, drugim presuhoparen, prinaša premalo organizacijskih stvari, preveč bioloških itd. List je pač takšen, kakršni so sotrudniki. Prav od čebelarjev praktikov, žal, ni dopisov. Uvedli smo posvetovalnico, pa jo ukinili, ker ni bilo prispevkov. Tudi za vprašanja in odgovore ni zanimanja. — Kakor ima Čebelar doma mnogo kritikov, tako uživa sloves drugod v Jugoslaviji in še posebno v inozemstvu. Tudi naš prijatelj Anglež Kehrle se je zelo laskavo izrazil o njem.

Knjiga **Sodobno čebelarstvo** je pripravljena za tisk. V redakcijskem odboru so tovariši Bukovec, Mihelič, Raič in Rojec. Knjiga bo izšla predvidoma konec avgusta.

Akcija za prednaročila je uspela; nabrali smo 1700 naročnikov. Ceno knjigi pa smo nastavili, kakor se je izkazalo naknadno, prenizko (broširana 660 din, v platno vezana 840 din). Nastale so namreč nove datjave, ki jih prej nismo mogli upoštevati.

Knjižnico bomo popolnoma preuredili. Zal se ne izpopolnjuje. Povsod izhajajo nove knjige, vendar ni sredstev za njih nakup. Narašča samo s čebelar-skimi listi, ki jih dobivamo v zameno za Čebelarja.

Tovariš Škrk Janez je podal poročilo o opazovalnih postajah. Od prejšnjih 24 jih je bilo letos 20. Veliko se je govorilo o njih reorganizaciji. Ustanovile naj bi se predvsem v gozdnem področju, kjer se večkrat pojavlja izdatno medenje. — Na seji čebelarskega odseka GZZ, ki smo se je udeležili tudi mi, je bilo sklenjeno sodelovanje med ZCD, GZZ, Meteorološkim zavodom in Medeksom pri organizaciji gozdnih opazovalnic. Takih opazovalnic je predvidenih 35. Od naših postaj bi jih prišlo 5 (Breg-Tržič, Dražgoše-Skofja Loka, Lovrenc na Pohorju, Ribnica na Pohorju, Selnica ob Dravi) v sestav gozdnih postaj. Tako bi se število opazovalnic dvignilo na približno 50. Dnevna poročila bo objavljala ljubljanski radio ob objavah vremenske napovedi in antiperonosporne službe, prav tako tudi dnevno časopisje.

Knjigovodkinja Makarovičeva je podala pregled premoženjskega stanja z dne 31. decembra 1955.

A k t i v a

Veliki inventar	10.212.811 din
Drobni inventar	1.059.653 din
Potrošni material	65.265 din
Blagajna	8.311 din
Banka	1.827.711 din
Dolžniki	6.025.354 din
Druge terjatve	4.042.706 din
Časovne razmejitev	860.376 din
Višek celoletnih stroškov nad dohodki	1.925.213 din
Skupaj	26.025.580 din

P a s i v a

Upniki	267.690 din
Druge obveznosti	793.396 din
Sklad za zatiranje čebeljih bolezní	140.924 din
Skupaj	1.202.010 din

R e k a p i t u l a c i j a

Aktiva	26.025.580 din
Pasiva	1.202.010 din
Čisto premoženje	24.823.570 din

Poročilo člana nadzornega odbora tovariša **Jožeta Lampeta**:

1. V preteklem letu se je nadzorni odbor udeleževal sej upravnega odbora, ki je v danih okoliščinah pokrenil vse, da bi bilo delo ZCD čim bolj uspešno. Tako se je upravni odbor angažiral v akciji za zatiranje čebeljih bolezní, pripravil za tisk Sodobno čebelarstvo, organiziral predavanja in tečaje ter skušal čim bolj likvidirati Čegoje. Likvidacija premoženjskih sporov iz dobe, ko je ZCD upravljala razne gospodarske dejavnosti, je bila težka naloga upravnega odbora. Nadzorni odbor je prišel do prepričanja, da je v danih okoliščinah upravni odbor uspešno opravil vse svoje naloge.

2. Nadzorni odbor je pregledal bilanco in denarno poslovanje ZCD, primerjal vknjižene zneske s prilogami ter našel vse v najlepšem redu. Ker pa letna bilanca izkazuje še veliko dolžnikov in drobljenje premoženja ZCD v razne sklade, zato predlaga: a) sprostitev vseh namenskih skladov ZCD in oddajo teh skladov v prosto razpolaganje, da bi jih lahko uporabljali za pospeševanje čebelarstva in kritje upravnih stroškov; b) sredstva za pospeševanje čebelarstva naj se pridobe tudi z iztirjanjem dolžnikov, kajti ta sredstva so znatna, saj znašajo preko 10 milijonov dinarjev.

3. Nadzorni odbor predlaga občnemu zboru potrditev bilance za preteklo poslovno dobo, upravnemu in nadzornemu odboru pa razrešnico.

(Dalje prihodnjic)

DOPISI

ALI SE TAKO POSPESUJE ČEBELARSTVO?

Vsako leto se pojavljajo pritožbe naših čebelarjev, ki vozijo svoje čebele na razna pasišča. Vsakdo misli, da pride čebelar tjakaj s polno možno denarja. Ljudje kar tekmujejo, kdo ga bo bolj oskubil, zlasti tedaj, ko odhaja s pasišča. Pa ne samo to. Tudi pašarina pride na vrsto. Državni logar zahteva, da plača pristojbino, ker je »napasivao« čebele v državnem gozdu. Človek bi še razumel, če zahteva logar odškodnino za stojnino v gozdu, v katerem je imel čebelar postavljen svoj čebelnjak, toda nerazumljivo je, da zahtevajo pašarino

celo gozdarji obmejnih gozdnih parcel iz drugih občin, češ tudi v naš gozd so letele čebele. Pametna beseda ne zaleže. Dogodilo se je že, da so z orožjem v roki navalili na uboge čebelarje. To, kar se je dogodilo dvema tovarišema čebelarjema v Tavankutu, ko sta imela čebele na akacijevi paši, pa presega vse meje. Vse bo povedalo »rešenje«, ki sta ga dobila.

Up. br. 35/55

Sudija za prekršaje NO opštine Tavankut, u administrativno kaznenom postupku protiv K. C. zbog prekršaja iz čl. 58 tač. 1 zakona o šumama, na osnovu čl. 13 zakona o nadležnosti NO opština i srezova i čl. 124 OZP, rešava: Okrivljeni K. C. iz H. odgovoran je, što je 15. juna 1955. god. bezpravno napasivao pčele u državnoj šumi i time učinio prekršaj iz čl. 58. tač. 1 zakona o šumama, pa se na osnovu istog čl. st. 1 pomenutog zakona kažnjava novčanom kaznom u iznosu od 3000 dinara, koju kaznu je dužan da uplati u roku od 3 dana po pravosnažnosti ovog rešenja u korist fonda za socialne ustanove AP Vojvodine-Noví Sad. U koliko kažnjeni u naznačenom roku ne uplati novčanu kaznu, ona se zamenjuje kaznom zatvora u trajanju od 15 dana. Kažnjeni je dužan da plati na ime takse na rešenje 250 din u gradskim taksenim markama. U istom roku kao i novčanu kaznu kažnjeni je dužan da plati na ime oštete 5200 din šumskoj upravi u Subotici u istom roku kao i novčanu kaznu.

Obrazloženje:

Prijavom Šumske uprave u Subotici S. K. r. br. 65/55 od 12. jula 1955. god. kao i potpunim ličnim priznanjem okrivljenog, datom u zapisniku, sastavljenom 20. septembra 1955 god. kod sudije za prekršaje OLO Ljubljane utvrđeno je, da je okrivljeni dana 15. jula 1955. god. u državnoj šumi, zvanj Čikerija na mestu, zvanom »Bukta« u Tavankutu bezpravno napasivao 52 kom. košnica pčela i time učinio prekršaj iz čl. 58 tač. 1 zakona o šumama N. R. Srbije, te se zbog toga i kažnjava. Okrivljeni delo priznaje i u svoju odbranu navodi, da nije znao, da je zabranjeno bezpravno napasivati pčele u državnoj šumi i da nije znao, da se za napasivanje pčela u državnoj šumi mora plaćati pašarina, što mu se odbacuje kao neumesno. Ovakva kazna je odmerena s obzirom

na težinu učinjenog prekršaja s uverenjem ovog sudije, da će i ova kazna na okrivljenog dovoljno popravno delovati, te da će se u buduće kloniti ovakvih i sličnih prekršaja, pa je rečeno kao u dispozitivu.

Protiv ovog rešenja dozvoljena je žalba u roku od 8 dana po prijemu istog putem ovog sudije Veću za prekršaje NO srezu Šubotica u Subotici. Žalba se taksira sa 90 din državnih taksenih maraka. — Rešeno kod sudije za prekršaje NO opštine Tavankut, u Tavankutu 20. januara 1956. godine pod up.br.35/55.

Smrt fašizmu — sloboda narodu!

Sudija za prekršaje
Halac Josip I. r.

Jasno je, da sta se omenjena tovariša pritožila na višje mesto, če ne bosta dobila na pritožbo oprostilne razsodbe, pa bosta sprožila pravni spor.

Naša socialistična oblast žrtvuje visoke vsote za pospeševanje čebelarstva. Saj opravlja čebela važno nalogo pri opraševanju kulturnih rastlin. V vseh naprednih državah dajejo lastniki zemljišče čebelarjem visoke nagrade, če pripeljejo na njihovo zemljišče svoje čebele zaradi opraševanja. Tega seveda sodnik za prekrške v občini Tavankut ne ve, sicer bi ne izdal take nekulture razsodbe. Nobena od ostalih naših republik razen Hrvatske in Vojvodine ne pozna pašarine na čebele. Prav bi bilo, da Savez pčelara Jugoslavije v Beogradu sproži akciju za ukinitev te nazadnjaške odredbe in skuša doseči, da se v členu, ki govori o pašarini vnese dostavek, da so čebelarji te pristojbine oproščeni.

K. C.

SE ENA PREVOZNIŠKA ZGODBA

Lani smo uživali sladkosti še dokaj dobre paše v hojevih gozdovih kočevskega Roga. Pristojna Gozdna uprava nam je na našo prošnju nakazala primerno pasišče, kjer smo pasli čebele polna dva mesca.

Tudi letos smo zaprosili isto upravu za pasišče in dobili takoj dovoljenje, vendar s pridržkom, če se temu ne bo protivila Okrajna čebelarska zveza. (Bržkone je bil mišljen čebelarski odsek pri OZZ.) No, ta v resnici ni imel nikakih pomislekov glede naših čebel in tako smo jih kmalu potem pripeljali na

določen prostor. Toda že naslednji dan smo dobili navodila od Uprave za gozdarstvo pri OLO, po katerih smo morali za dodelitev pasišča pismeno zaprositi to upravu, češ da podrejena Gozdna uprava ni za to pristojna. Vložili smo prošnju in jo pravilno opremili s kolki (270 din), nakar je Uprava za gozdarstvo sklenila z nami pogodbo, s katero smo se zavezali: 1. da bomo ostali na pasišču do 31. oktobra, 2. da bomo odvedli po končani paši kot simbolično odškodnino 1% vsega pridelka ali protivrednost v denarju po tedanji tržnji cenji medu, 3. da priznamo kot kontrolni panj enega izmed panjev tamkajšnje Kmetijske šole in 4. da ne bomo povzročili škode v gozdu, zlasti pa pazili, da ne nastane požar.

S pogoji Uprave za gozdarstvo se kolikor toliko strinjamo, saj stojnina do katere ima kot lastnik zemljišča prav gotovo pravico, ni bila pretirana. Priznali bi navsezadnje tudi kontrolni panj tujega čebelarstva, če že v naš panj na teatnici ni imela zaupanja, nikakor pa ne razumemo birokratskega postopka, ki se posebno kaže v velikih taksah in nepotrebnem pisarjenju, predvsem pa v tem, da je zahtevala naš pristanek na svoje pogoje, ko smo bili s čebelami že na pasišču. Napredka v čebelarstvu tako postopanje prav zares ne pospešuje. Kako bo seveda s stojnino po tej pogodbi, je druga zadeva, saj so letos padle čebele na paši v 6—7 tednih za skoro 5 kg in smo jih morali izdatno pitati, da smo jih sploh ohranili pri življenju.

Dva dni po našem prihodu je pripeljal na pašo 45 panjev še neki čebelar in jih postavil približno 100 m izza čebel Kmetijske šole. Tudi ta še ni imel dovoljenja Uprave za gozdarstvo, pač pa je imel že pripravljeno prošnju, kolkovano in priporočeno od MLO in OZZ, odseka za čebelarstvo. Zastopnik Uprave za gozdarstvo je zahteval tri dni kasneje od njega, da premakne panje na drugo, kake tri km oddaljeno pasišče, česar pa čebelar iz umevnih razlogov ni storil, saj bi izgubil vse pašne čebele, ker bi se vračale na staro mesto, razen tega pa bi imel ponovne stroške s prevozom.

Umetno bi bilo, da bi Uprava za gozdarstvo svoje sklepe, ki se tičejo čebelarjev prevoznikov, pravočasno objavila in da bi prosilce še pred prihodom primerno porazdelila na razna pasišča. Tako bi vsa zadeva potem res imela stvarno podlago in ne bi napravila —

kot letos — na človeka vtis nekakega izsiljevanja.

Ni naš namen kakorkoli obtoževati Upravo za gozdarstvo. Objavili smo samo dejstva, predvsem zato, da tudi ostali čebelarji vidijo, s kakimi težavami se moramo boriti prevaževalci in kake zapreke se često pojavljajo. S takimi in podobnimi ukrepi sčasoma ubijejo voljo do prevažanja še pri tako zakrknjenih prevaževalcih. Če bodo ti izostali, bo vse bogastvo, ki ga predstavlja medicína akacije, materine dušice, žepka, hoje itd., propadlo, izgubo na milijonskih dohodkih pri prodaji in izvozu medu pa bo trpela le naša skupnost.

F. R.

TEČAJ ZA ČEBELJE BOLEZNI

Ob sodelovanju Veterinarske inšpekcije, OZZ v Kočevju, Čebelarske družine in Čebelarskega odseka pri KZ, je bil v Ribnici v dneih 23.—25. februarja tečaj za izvedence za čebelje bolezni. Udeležba je bila kar zadovoljiva, saj se je, poleg veterinarjev udeležilo tega tečaja 38 čebelarjev, in sicer iz Ribnice, Sodražice in Dolenje vasi 28, iz Kočevja 4, iz Fare 1, iz Velikih Lašč 3 in iz Dobropolja 2 čebelarja. Tako so bili razen iz Starega trga, Osilnice in Loškega potoka zastopane vse družine v okraju. Kmetijske zadruge iz navedenih krajev niso

pravilno razumele poziva OZZ v Kočevju, da naj pošljejo v tečaj bolj razgledane čebelarje, in zato prav ti kraji niso bili zastopani.

Predaval je dr. Leon Kocjan, iz Veterinarsko-znanstvenega zavoda v Ljubljani ter v živih besedah prikazal nevarnosti, ki nam pretijo po čebeljih boleznih, zlasti po pršičavosti, nosestavosti in gnilobi. Vsako od teh bolezni je temeljito obrazložil. Dal nam je tudi navodila, kaj moramo storiti, da se jih ubranimo. Nosestavosti se n. pr. lahko ubranimo ali jo vsaj omejimo že s pravilnim zazimljenjem čebeljih družin. Največje važnosti pa je ugotovitev sumljivih panjev. Ta naloga pritiče zlasti izvedencem za čebelje bolezni, ki bodo pomagali pri delu veterinarjev v vsakem večjem kraju. — Osemnajst izvedencev bo moralo ob letu napraviti izpit iz nauka o čebeljih boleznih, nakar bodo kot taki potrjeni. Ob tej priliki smo tudi določili območja za vsakega izvedenca, tako da je zajet ves kočevski okraj. Kolikor bolj bomo pripravljene, toliko lažje in učinkovitejše bo naše delo pri uničevanju čebeljih bolezni.

Predavatelju dr. Kocjanu se za njegov trud lepo zahvaljujemo, kakor tudi Veterinarski inšpekciji v Kočevju, ki je finančno največ prispevala k temu tečaju ter OZZ v Kočevju, ki ga je organizirala.

G. F.

**OBČNI ZBOR
ČEBELARSKEGA DRUŠTVA
ZA MARIBOR IN OKOLICO**

Zbor je bil letos 25. marca. Kot gostje so prisostvovali veterinarski inšpektor Menina, veterinar dr. Zemljič in Fideli, tovariš Križan od kmetijske službe in Kopitar za ZCD. Iz poročil povzemamo: Društvo ima 25 družin s 608 člani; pravih oseb je včlanjenih 4, kmetijskih gospodarstev in zadrug pa 10. Zazimili smo v celoti 8184 panjev raznih vrst (člani 5445, nečlani 1970). Za pospeševanje čebelarstva je bilo družinam nakazanih 35.000 din. Jeseni smo našli 1066 privatnih čebelarjev, od katerih je včlanjenih v čebelarskem društvu 57 %, v kmetijskih zadrugah istočasno 32 %. Med člani so 204 kmetje (53,5 %). Predavanja je imelo 9 družin.

Društvo je pripravilo za »Mariborski teden« čebelarsko razstavo v okviru kmetijske razstave OZZ. Udeležilo se je tudi razstave v Ljubljani, ki jo je priredila GZZ. Družine so sejale pajesen, sadile akacije, ivo, soforo in zlato rozgo. — Sodelovanje s KZZ in OZZ je bilo povoljno. — Celokupni blagovni promet je znašal nad 15 milijonov dinarjev. Največje postavke predstavljajo panji, sladkor, satnice in vosek. — Društvo ni od nikogar prejelo niti dinarja niti priznanja. — Proračun za leto 1956 znaša 199.000 din. V upravnem odboru so: Močnik P. (predsednik), Fabič J. (tajnik), Struna L. (blagajnik), Resnik J. (gospodar) in še 12 odbornikov, v nadzornem odboru Blasin R. (predsednik) in še dva člana.

Predlogi, sprejeti na občnem zboru: 1. **Uredba o paši** in o prevozu čebel v pašo še vedno ni izšla, kar povzroča trenja med prevaževalci in domačini. S tem je povezano vprašanje zaščite plemenitih postaj pred prevaževalci. Ker ni pravih vzrokov za odlašanje, apeliramo na odločujoče ljudi, da za devno končno rešijo. 2. Kljub veliki potrebi po raznih oljih ter močnih krmilih kmetijska gospodarstva in kmetijske zadruge ne sejejo **oljne repice**, češ da ni rentabilna. Oljna repica kakor druge oljnice so za razvoj čebel zelo važne rastline. Razen maka je mogoče rastline uporabiti za silos. Zato opozarjamo kmetijska gospodarstva in kmetijske zadruge na važnost oljnic ne le za čebelarstvo, ampak tudi za živinorejo in prehrano

ter jih prosimo, da zasejejo večje komplekse s semenom teh rastlin. — Tudi **zboljšanje travnikov** s sejanjem detelj med travo bi koristilo tako živinoreji (boljša mlečnost krav) kakor čebelarstvu. 3. Kmetijska gospodarstva, kmetijske zadruge in posamezniki škropijo sadno drevje tako, da škodujejo čebelam. Občni zbor prosi gospodarstva in zadruge, da poučijo škropilce, kako je treba to delo opraviti, da ne povzroča zastrupitev čebel. 4. Po nalogu gozdne uprave odstranjujejo ob potokih in robovih gozdov **razno grmovje**, ki medi in služi čebelam pri prehrani. Ker grmovje ne škoduje razvoju gozda, naj bi to sekanje opustili. 5. Gozdni strokovnjaki, nacionalna komisija za topole, republiške komisije kmetijskih zbornic, pa tudi časopisi **propagirajo sajenje topolov** in hitro rastočih listavcev za pridobivanje lesa v papirni industriji. Ker topoli ne dajo ne medu ne obnožine, opozarja občni zbor na pajesen (*Ailanthus glandulosa*), ki zelo hitro raste, a poleg tega tudi izdatno medi, glede kakovosti lesa pa ne zaostaja za topoli. 6. Na mestnih trgih **prodajajo prekupčevalke vrbove mačice**, pomladansko resje, zvončke in **teloh**, rastline, ki dajo prvo hrano čebelam. Tudi učenci nosijo te rastline v ogromnih količinah v šolo. — Po čl. 6 odloka o tržnem in sejenskem redu, ki ga je izdal Svet za gospodarstvo OLO Maribor-mesto, lahko nabiralci cvetlice prodajajo vse prej navedeno cvetje, če so ga sami nabrali. Občni zbor prosi, da se čl. 6, zadnji odstavek, glede izbora in lastništva blaga dosledno izvaja in taka prodaja onemogoči, ker cvetja ne prinašajo na trg lastniki zemljišč, kjer je zraslo, ampak le prekupčevalci, ki trgajo cvetje po tujih zemljiščih. 7. Da se **zboljša strokovno znanje čebelarjev**, bo letos društvo organiziralo za vsako družino **predavanje s praktičnim delom** pri primernem čebelnjaku. 8. **Družine**, ki se bodo posebno uspešno udeleževale pri sajenju medovitih rastlin in zbiranju semen, **prejmejo nagrado**. Zboljšanje čebelje paše je glede na to, da se setvena površina ajde iz leta v leto manjša, tako da prevoz v ajdovo pašo ne pride več v poštev, **velike važnosti za čebelarstvo**. 9. Občni zbor **obsoja nekulturno ravnanje čebelarjev** iz ptujskega okraja s čebelami, ki so bile lani z dovoljenjem pripeljane na ajdovo pašo. Tako barbarstvo se pojavlja v ptujskem okraju vsako leto, vendar je bil lani dosežen

višek. Zastrupljenih je bilo 74 čebeljih družin, večje število zažveplanih, panji pa razmetani in poškodovani. Obžalujemo, da je sodišče v Mariboru prezrlo čebelarstvo organizacijo in izreklo trem storilcem le pogojne kazni 1, 2 in 8 mesecev. Dvomimo, da bo tako mila kazen vplivala vzgojno na storilce. Pričakujemo, da bo Vrhovno sodišče za deva rešilo tako, da bodo čebele prevajalce res varne pred nevoščljivimi čebelarji. — Tovarišem miličnikom, ki so s požrtvovalnim delom krivce izsledili, vsa čast in priznanje.

ČEBELARSKA DRUŽINA KOZJE

Naši čebelarji so prišli na občni zbor, da proučijo lanske izkušnje v čebelarstvu in da na tej podlagi izdelajo načrt za letos. Zato je bila razprava prav živahna in je bil zastopnik iz Celja, tovariš Jakob Kresnik, kar dobro oblegan. Domačini so načeli tudi naše strokovno glasilo. Slovenski čebelar prejema v zameno celo vrsto strokovnih listov iz vseh mogočih držav. Zeleli bi, da bi uredništvo prevedlo najboljše članke in razprave ter jih v prevodu objavilo. Tako bi glasilo lahko nudilo najodličnejšo snov. Za prevajalce pa v Ljubljani ni stiske. Spomine in zabavne članke ne zametujemo, vendar naj bi jih uredništvo raje zbralo v brošuri in jih posebej izdalo. V strokovnem glasilu pa je zanje premalo prostora.

Družina je iz lastne blagajne plačala svojim članom polovico naročnine, da tako podpre naše strokovno glasilo.

V naši družini so večidel mladi čebelarji, zato se je v vse tri tečaje: za začetnike, za čebelje boleznin in za vzrejo matič priglasilo kar šest članov. Tega smo veseli, ker vemo, da bodo prav ti tečajniki skrbeli za pospeševanje čebelarstva v našem delu Kozjanskega.

Dosti se je govorilo tudi o čebelji paši. Vse premalo smo skrbeli, da bi posejali rastline, ki medijo še dolgo potem, ko je prva košnja končana. Ta je namreč mnogokrat že proti koncu maja opravljena, tako da je glavna paša zgodaj pri kraju. Dveletne detelje smo zasejali nekaj več na združnem posestvu v Kozjem, drugod le malenkost. Za akacijo je pri nas še mnogo prostora, z japonsko soforo smo lani po malem začeli. Sončnice pri nas prav malo sejejo, pač pa je škoda, da ajde leto za

letom manj sejejo, ker se, kot pravijo, ne obnese.

Dobro uro smo se zamudili pri nose-mavosti. V mislih smo si ogledali tudi okužene panje in hudo obsodili zanikrneže, ki čebelice ne zdravijo, kljub temu da imajo za to bolezen že zdravilo, in jih pustijo v zancemarjenih panjih, da okužujejo še druge. Čebelarji morajo skrbeti tudi za to, da jim čebele ob prvih spomladanskih izletih ne ostajajo v snegu, zlasti kadar bi nepričakovano močnejše posijalo sonce. Prav tako morajo odstraniti vse mlakuže v bližini čebelnjakov.

Družina ima v Kmetijski zadrugi v Kozjem dobrega prijatelja, zato se z njo ni bilo težko domeniti, kdaj in kako je treba škropiti sadno drevje, da ne bo škode med čebelami.

Razprava je pokazala, da so potrebni celodnevni poučni sestanki. Zato smo določili, da bosta letos vsaj dva. V okviru razpoložljivih sredstev je občni zbor sklenil, da si omisli predvsem sfiskalnico za vosek. Kaže, da bo kozjanska družina kljub zadnjim nepovoljnim letinam to drobno gospodarsko pomagalo zopet dvignila. Pri tem ji bo pomagal tudi naš potujoči strokovnjak Franček Kramar, ki nam je s svojimi pogostnimi obiski v veliko oporo.

F. Č.

OBČNI ZBOR SENTRUPERSKIH ČEBELARJEV

Dne 21. januarja 1956 smo se zbrali čebelarji Sentruperske doline k letnemu občnemu zboru. Udeležilo se je tega zbora kar zadovoljivo število članov kljub zelo mrzlemu vremenu. Tajnik družine je podal poročilo o delu odbora v preteklem letu, iz katerega je razvidno, da je bila naša glavna skrb pravočasno izposlovanje in nabava potrebne sladkorja za zimsko dokrm-ljenje čebel. Saj smo bili čebelarji zaradi nezadostne zimske zaloge medu v zelo težkem položaju, ker nam je ajdova paša v letu 1955 popolnoma odpovedala. Na čebelarskem sestanku dne 18. septembra 1955 smo tudi ustanovili 4 do 5 članski odsek pri KZ Sentrupert, ki nam je izposloval denarno pomoč za nakup sladkorja. V bodoče pa upamo, da bo naša družina še tesneje sodelovala s KZ. Ob tesnejših stikih pričakujemo večjih sadov, kar bo le v korist čebe-

larstvu naše doline. Razveseljivo je tudi to, da se je občnega zbora udeležil tovariš upravnik KZ ter izjavil, da bo čebelarjem vedno rad pomagal. Poskrbel bo za dobro ajdovo seme, ki je nujno potrebno za našo okolico, saj je že večinoma prevladala tako imenovana hrvaška ajda, od katere nimajo koristi ne čebelarji ne kmetovalci. Sklenili smo tudi popraviti že obstoječi inventar naše družine, zlasti točilo in stiskalnico za vosek. Nadalje bomo organizirali skupne prevoze čebel v kostanjevo in hojevo pašo. V odbor družine so bili izvoljeni isti člani kot v preteklem letu. Takoj po občnem zboru je pričel s strokovnim predavanjem tovariš prof. Senegačnik in nam natančno pojasnil delo v čebelnjaku vse od prvega spomladanskega izleta pa do zazimljenja. Natančneje je obravnaval spomladanske preglede čebel, zasilno in dražilno krmljenje itd. Tovariša predavatelja so naši čebelarji zelo pozorno poslušali in si takšnih predavanj še želijo. Saj so si s tem spopolnili strokovno znanje v tej zelo važni veji kmetijstva.

Tovarišu Senegačniku in vodilnim organom ČD se za predavanje na tem mestu toplo zahvalimo in se še pripomočamo.

Ludvik Lavrin

IZ ZAPISNIKA OBČNEGA ZBORA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA NOVA GORICA

Iz poročil odbornikov je razvidno, da je bilo delo društva polno truda in uspehov, pa tudi povezano z različnimi težavami, ki jih je bilo treba prebresti. Po poročilih se je razvila obširna debata o odredbi za razdelitev pasišč. Tajnik je pojasnil spremembe, ki bi jih bilo treba vnesti v odredbo, ker jo je OZZ po svoje prikrojila. Da ne bi bilo nepravilnosti pri razdeljevanju pasišč, je zbor predlagal, naj bi bila kompetenca skupna. Prošnje naj bi pregledalo naše društvo in Odsek za pospeševanje čebelarstva pri OZZ ter oba foruma dala svoje mnenje občini glede izdaje odločbe oziroma odobrenje pasišča. — Spremenjeno besedilo naj bi se glasilo:

Čl. 1: ČD Nova Gorica in Odbor za čebelarstvo pri OZZ Nova Gorica morata vsako leto do konca marca skupno izdelati kataster pasišč in ga dati v po-

trditev Tajništvu za gospodarstvo OLO Gorica.

Potrjeni kataster vodi tako ČD Nova Gorica kakor tudi Odbor za čebelarstvo pri OZZ.

Čl. 4, odst. 3: OLO mora rešiti prošnjo prosilcu najpozneje v 10 dneh pred pričetkom glavne paše. OLO se pri reševanju prošenj opira na mnenje komisije za razdeljevanje pasišč, sestavljene iz enakega števila zastopnikov ČD Nova Gorica in Odbora za čebelarstvo pri OZZ Nova Gorica. Če bi bila prošnja zavrnjena, ima prizadeti čebelar pravico do pritožbe na Tajništvo za gospodarstvo OLO Nova Gorica.

V diskusiji je tovariš Zvokelj krepko podprl mnenje odbora glede dodeljevanja pasišč. Potrebno je, da sodelujejo izkušeni ljudje; komisija mora biti mešana. S tem je soglašal tudi delegat OZZ, tovariš Arčon, vendar ni bil prepričan, da bo takega mnenja tudi OZZ. Zato je tovariš Češnovar izrazil bojazn, da sodelovanje ne bo stvarno, pozdravil pa je izraženo dobro voljo tovariša Arčona. Prosil ga je, naj pomaga na odločujočem mestu razjasniti vprašanje podeljevanja pasišč. Nadaljnji diskutanti so prav tako želeli, da bi prišlo do sodelovanja z OZZ, vendar s pridržkom, da ostane pristojbina 10 din od panja ČD, ker bi bil to le boren dohodek, ki odseku OZZ ni potreben, za naše društvo pa bi mnogo pomenil. Tovariš Arčon je tudi izrazil mnenje, da je tesna povezava med obema čebelarskima organizacijama neizbežna; na sejah OZZ ni bilo nikoli govora o kaki likvidaciji ČD. V nadaljnji razpravi so želeli člani več odkritosrčnosti pri OZZ. Nerazumljivo jim je, zakaj ni povabila odbora ČD k posvetu o spremembi odredbe za razdelitev pasišč, ki je bila po predlogu odbora ČD že objavljena v Uradnem listu, a je sedaj samovoljno razveljavljena in nadomeščena z drugo brez skupnega psveta. V splošno korist čebelarstva bi se morali izogibatj vsem preprirom ter skušati ustvariti kompromis. Čebelarji od preprirov nimajo nič, so pa potrebni vsestranske strokovne pomoči, saj je čebelarstvo v našem Primorju še posebno važna gospodarska panoga. — Občni zbor je nato določil člane, ki bodo v komisiji za razdelitev pasišč, kasneje pa je izvolil še nov upravni in nadzorni odbor. Zborovanje je zaključilo strokovno predavanje.

Cenik panjev in čebelarских potrebnščin

AZ-panj na 10 satov	4.900	Slamarice, male	150
AZ-panj na 9 satov	4.400	Slamarice, velike za 10-satarje .	170
AZ-panj na 11 satov	5.200	Slamarice, velike za 11-satarje .	180
AZ-panj na 10 satov — pre-		Izolit plošče, 58 × 39,50 cm	140
deljen	4.900	Izolit plošče, 58 × 36 cm	150
AZ-panj na 11 satov		Izolit plošče, 29,50 × 25,40 cm ...	40
z nižjimi satniki	5.200	Stevilke za oštevilčenje panjev .	5
AZ-panj na 11 satov z zgornjo		Ločilne deske	160
in spodnjo ventilacijo — sistem		Luknjač	1.050
Grom	6.000	Silo	50
AZ-panj na 10 satov z zgornjo		Žica za zažičevanje satnikov	60
in spodnjo ventilacijo — sistem		Deščica za zažičevanje	90
Grom	5.000	Kolesce	190
AZ-panj, eksportni na 7 satov ..	2.200	Električni zažičevalec I a	950
Panj Dadant-Blatt	5.300	Električni zažičevalec II a	600
Panj Langstroth	4.740	Topilnik za vosek,	
Panj položka	7.500	kompleten z gorilcem	600
Panj štirisarar	680	Cevka za zalivanje	70
Panj kranjič	600	Zveplalnik	200
Panj za pošiljanje rojev	700	Zveplo, 1 kg	250
Opazovalni panj	280	Paradiklorbenzol	525
Zlozljivi čebelnjak		Kadilnik	500
za 24 AZ-panjev na 10 satov .	28.000	Čebelarško pokrivalo, žičnato —	
Zlozljivi čebelnjak		navadno	350
za 24 AZ-panjev na 11 satov ..	28.500	Čebelarško pokrivalo, žičnato —	
Satniki z mero 26 × 41 cm		z ustnikom	340
in 24 × 41 cm	20	Čebelarško pokrivalo — klobuk,	
Satniki z mero 28 × 41 cm	25	kompleten s pajčolanom	700
Zapahi za žrela 2/2	27	Pajčolan	350
Zapahi za žrela 1/1	25	Brizgalka za roje	950
Zapahi za okenca	10	Zaščitne gumijaste rokavice	700
Prečne zapore za vse vrste		Plemenilnik, enosatni	250
panjev	25	Hramček, prazen	600
Kvačice, 1 kg	200	Plemenilnik na 3 sate,	
Razstojišča za AZ-panje		sistem Rihar	620
na 9 satov	28	Plemenilnik na 3 sate,	
Razstojišča za AZ-panje		sistem Rožman	470
na 10 satov	52	Plemenilnik na 12 satov	1.200
Šablone za zabijanje kvačic	250	Matičnica za pošiljanje	15
Zabijači za kvačice	150	Matičnica za dodajanje	22
Nosilci za sate, narezani		Matičnica Wolgemuth	45
v poljubni dolžini, 1 kg	150	Matičnica Zander	19
Nosilci za matično rešetko	12	Garnitura za označevanje matic .	370
Žična mreža, pocinkana	570	Sejalnik za ločitev trotov	
Žična mreža, črna	470	od čebel	1.800
Matična rešetka, 1 m ²	1.400	Pitalnik, pločevinasti	300
Matična rešetka »Sava«,		Pitalnik, lesenitni	240
23 × 13,50 cm	160	Pitalnik, lesenitni — Vukelič ...	250
Matična rešetka »Sava«,		Türinški balon s podstavkom ...	210
33 × 23 cm	560	Navadni leseni pitalnik, koritce .	190
Matična rešetka »Sava«		Pitalnik za 4-satarje	125
iz lesenih palčic	120	Vilice za odkrivanje medu I a .	460
Ravnalci za sate		Vilice za odkrivanje medu II a .	220
za AZ-panj na 10 satov	42	Stojalo za odkrivanje satja	1.500
Ravnalci za sate		Nož za odkrivanje satja, dolgi .	200
za AZ-panj na 11 satov	45	Nož za odkrivanje satja, kratki .	190
Satniki z vložki za med	90	Odtočna štula	640

Cebelarstvo točilo za satnike do mere 26 × 41 cm	16.900	Omelce, dvojno	80
Cebelarstvo točilo za satnike do mere 30 × 44 cm	17.700	Strgulja	150
Koš za točilo na 3 sate	5.000	Strgulja za satnike	80
Koš za točilo na 4 sate	5.200	Nož za izpodrezovanje, enostaven	150
Koš za točilo na 4 sate do mere 30 × 44 cm	5.700	Nož za izpodrezovanje, kombiniran	160
Gonilo za točilo	2.400	Nož »sulica«	90
Zična mreža za koše v točilih, 1 kg	350	Klešče za sate	950
Sito za precejanje medu, enojno	540	Past za trote	420
Sito za precejanje medu, dvojno	1.000	Leseni vijaki	od 1,20 do 2
Kozica	650	Zičniki, 1 kg	od 150 do 450
Sončni topilnik	2.900	Francosko nasadilo	32
Cebelarstva tehtnica za pod panj	9.500	Kotnik	8
Cebelarstva tehtnica za v panj	10.000	Skrnjak	od 5 do 8
Stojalo za zbijanje satnikov	500	Cebelarški znak	35
Sipalnik za ometanje čebel, pločevinasti — Stojković	1.400	Satnice, 1 kg	1.620
Sipalnik za ometanje čebel, leseni	290	Knjige: Sodobno čebelarstvo	1.350
Omelce, enojno	70	Praktično čebelarjenje	850
		Nosemavost	100
		Pršičavost	70
		Slov. čebelar 1950/51, vezan	200
		Slov. čebelar 1949, vezan	120

V cenah je že vračunan 40 oziroma 30 %-ni regres.

Podjetje Medex bo začelo s 15. oktobrom 1956 sprejemati voščine v prekuhanje in bo zaračunalo od vsakega kilograma voščin za stroške kuhe 40 din. Voščine bo sprejemalo do 1. junija 1957.

Prav tako predeluje vosek v satnice in zaračunava 120 din od vsakega kilograma izdelanih satnic.

Vse opise panjev in čebelarstvih potrebščin ter navodila o uporabi dobite v katalogu, ki ga je izdalo Trgovsko podjetje Medex. Cena kataloga 30 din.

TEORETIČNI DEL SODOBNEGA ČEBELARSTVA

smo začeli razpošiljati. Polagoma bodo prejeli knjigo vsi prednaročniki, ki so poravnali svoje obveznosti do prvotno določenih zneskov (840 in 660 din). Prosimo pa jih, da doplačajo po čekovnih položnicah, ki bodo pošiljkam priložene, za vsak vezan izvod 160 din, za vsak broširan izvod 190 din, za obojnino in priporočeno poštino 70 din. Povišek je bil nujno potreben zaradi stroškov, ki jih pri subskripcijski ceni nismo upoštevali. Zaradi tega poviška vsaj do sedaj še ni bilo pritožb, saj je knjiga tako bogato opremljena, da se nekateri čudijo, kako jo moremo prodajati po takšni nizki ceni. No, pa tudi vsebinsko ne zaostaja za opremo. Od vsepovsod prejemo o njej same pohvale. Zveza pač ni izdala te knjige iz kakih kupčijskih namenov, temveč samo zato, da ustreže željam svojega članstva.

Tržna cena knjige je nekoliko višja. Vezana stane 1350 din, broširana pa

1150 din. Člani, ki so prezrli naš subskripcijski oglas, naj jo naroče preko svojih društev, ker jo bodo dobili pri skupnem naročilu ceneje. Pri 10 izvodih imajo društva 15 %, pri 20 izvodih pa 20 % popusta, Z garancijo društva dovoljujemo še nadalje odplačevanje v treh zaporednih mesečnih obrokih.

Izrabite to izredno priložnost, dokler zaloga traja, kajti, ko bo začela knjiga pohajati, bomo primorani tudi to ugodnost nakupa ukiniti. Knjigo smo tiskali samo v 3500 izvodih, a so je polovico razuzeli že subskribenti. Zbudila pa je mnogo zanimanja tudi v izvenčebelarstvih vrstah. Zato bo verjetno ostal marisikateri čebelar brez nje, če ne bo z naročilom pohitel in si je ne bo pravočasno zagotovil.

PRODAM

nekaj lepih štirisatnih prašilčkov z mladimi maticami in z zadostno zimsko zalogo sedaj jeseni ali spomladi. Naslov v tajništvo ZČDS.